

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Маріупольський державний університет
Економіко-правовий факультет
Кафедра економіки та міжнародних економічних відносин

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ
РОБОТИ ТА ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ**

«МІЖНАРОДНІ ФІНАНСИ II»

**(для студентів спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини»
ОС Магістр денної та заочної форм навчання)**

Затверджено
на засіданні кафедри економіки та
міжнародних економічних відносин
протокол № 10 від 17.04.2018 р.

Затверджено
на засіданні Вченої ради
економіко-правового факультету
протокол № 11 від 16.05.2018 р.

Методичні рекомендації щодо організації самостійної роботи та вивчення дисципліни «Міжнародні фінанси II» для студентів спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини» / укл. Булатова О.В., Марена Т.В. – Маріуполь: МДУ, 2018. – 75 с.

Методичні рекомендації щодо організації самостійної роботи та вивчення дисципліни «Міжнародні фінанси II» для студентів спеціальності «Міжнародні економічні відносини» складено на підставі відповідних нормативних вимог Міністерства освіти і науки України, тимчасової освітньо-професійної програми підготовки магістрів за спеціальністю 292 «Міжнародні економічні відносини», Положення про підготовку наукових, навчальних та навчально-методичних видань у Маріупольському державному університеті.

Рекомендується студентам денної та заочної форм навчання.

Рецензенти: Дорофєєва Х.М., кандидат економічних наук, старший викладач кафедри міжнародної економіки та туризму Донецького національного університету економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського (м. Кривий Ріг);
Мацука В.М., кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту Маріупольського державного університету.

© Булатова О.В., 2018

© Марена Т.В., 2018

© Маріуполь, МДУ, 2018

ЗМІСТ

1.	Вступ	4
2.	Зміст навчальної дисципліни (змістові модулі)	7
3.	Методи навчання, методи контролю та оцінювання, розподіл балів	11
4.	Плани семінарських занять	12
5.	Завдання для самостійної роботи	29
6.	Теми рефератів та методичні рекомендації щодо їх написання	33
7.	Варіанти індивідуальних розрахункових завдань та методичні вказівки до їх виконання	36
8.	Тестові завдання для самоконтролю	45
9.	Контрольні (екзаменаційні) питання до курсу	65
10.	Список рекомендованої літератури	67

1. ВСТУП

Розбудова в Україні відкритої ринкової економіки, її інтеграція у світовий економічний, і зокрема фінансовий простір зумовлюють прямий вихід переважної більшості суб'єктів господарювання на світовий ринок, їх активну участь у міжнародних розрахунках, систематичну діяльність на валютних ринках, користування міжнародними банківськими послугами. У зв'язку з цим необхідним стає отримання знань щодо рівнів та інструментів регулювання міжнародних валютно-фінансових відносин; засвоєння знань і формування практичних навичок із проведення конкретних видів валютних операцій і визначення їх результативності; вивчення зарубіжного досвіду здійснення валютних операцій для його ефективного застосування у вітчизняній практиці; розуміння ролі міжнародного банківського бізнесу у процесах фінансової інтеграції та глобалізації.

Дисципліна магістерського рівня «Міжнародні фінанси II» є логічним продовженням дисципліни «Міжнародні фінанси», яка вивчається на бакалаврському рівні, і охоплює окремі питання розвитку багатогранної та багатоаспектної системи міжнародних фінансових відносин, а саме: проблеми функціонування та систему регулювання міжнародних валютно-фінансових відносин в умовах глобалізації; теоретичні та практичні аспекти здійснення валютних операцій та функціонування євровалютного ринку; розвиток міжнародного банківського бізнесу.

Метою вивчення дисципліни є формування у студентів системи теоретичних знань і практичних навичок оцінки проблем функціонування та сучасної системи регулювання міжнародних валютно-фінансових відносин в умовах глобалізації; проведення конкретних видів валютних операцій і визначення їх результативності; вивчення зарубіжного досвіду здійснення валютних операцій для його ефективного застосування у вітчизняній практиці; вивчення системи міжнародного банківського бізнесу; дослідження економічної діяльності і об'єктивних законів і принципів розвитку міжнародних банків; отримання знань відносно умов, форм, методів та основного інструментарію міжнародного банківського бізнесу.

Завдання: вивчити умови, принципи, сучасні тенденції та проблеми функціонування системи міжнародних валютно-фінансових відносин в умовах глобалізації; вивчити методику складання платіжного балансу, оволодіти навичками аналізу його статей та визначення сальдо; сформувати вміння оцінювати структуру та показники зовнішньої заборгованості; вивчити сучасну систему регулювання міжнародних валютно-фінансових відносин; визначити механізм проведення валютних операцій; набути вміння здійснення валютних операцій різних видів; сформувати навички розрахунку валютних курсів, прибутків та збитків від проведення валютних операцій; вивчити теоретичні основи та практичні питання розвитку міжнародного банківського бізнесу.

Предметом курсу виступають:

- міжнародні фінансові відносини суб'єктів світового ринку, що виникають у процесі міжнародної фінансової діяльності; міжнародні фінансові потоки, їх взаємозв'язок і регулювання; тенденції та закономірності розвитку міжнародних валютно-фінансових відносин;

- відносини між суб'єктами економічної діяльності, пов'язані з переходом права власності на валютні цінності; закономірності функціонування ринку валютних операцій;

- закономірності функціонування та розвитку в міжнародному масштабі банківських установ транснаціонального типу; закономірності процесів концентрацій капіталу, що відбуваються в системі світових фінансів; інструменти аналізу сучасних міжнародних банківських операцій.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

методику складання платіжного балансу країни; структуру та показники стану зовнішньої заборгованості; сучасні інструменти управління зовнішнім боргом; рівні та інструменти валютної політики; принципи організації валютних операцій в комерційних банках; особливості укладання поточних та термінових валютних контрактів; інструменти євровалютного ринку; фактори та етапи інтернаціоналізації банківського бізнесу; закономірності розвитку світових фінансових ринків та банківського посередництва на них; побудову та основні операції ТНБ і МНБ; механізм взаємодії транснаціонального банківського та промислового капіталів; роль офшорних територій у міжнародному банківському бізнесі.

вміти:

розраховувати курси виконання строкових валютних операцій; визначати доцільність проведення конверсійних операцій з іноземною валютою; визначати фінансовий результат від проведення банками валютних операцій; аналізувати структуру активів та пасивів ТНБ і МНБ; визначати найбільш ефективні форми інтернаціоналізації організаційної структури міжнародних банків.

Вивчення дисципліни спрямоване на формування у здобувачів вищої освіти наступних **компетентностей**, передбачених освітньо-професійною програмою підготовки магістрів за спеціальністю 292 «Міжнародні економічні відносини»:

- Здатність планувати міжнародну торговельну, фінансово-інвестиційну та науково-технічну діяльність;
- Здатність виявляти та оцінювати ключові проблеми розвитку міжнародної економічної діяльності підприємства, регіону, країни;
- Здатність здійснювати моніторинг тенденцій інтернаціоналізації та глобалізації, визначати й оцінювати прояви економічного глобалізму, виклики та дисбаланси глобального розвитку, застосовувати

кумулятивні знання, науково-технологічні досягнення, інформаційні технології для виявлення закономірностей та тенденцій новітнього розвитку світового господарства.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень / освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 5	Галузь знань 29 Міжнародні відносини	Нормативна	
Модулів – 2	Спеціальність 292 Міжнародні економічні відносини	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 3		1-й	1-й
Індивідуальні науково-дослідні завдання: 1) Індивідуальне розрахункове завдання 2) Реферативне дослідження		Семестр	
Загальна кількість годин - 150		1-й	1-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 5,5	Освітній рівень / освітньо-кваліфікаційний рівень: Магістр	24 год.	4 год.
		Практичні, семінарські	
		26 год.	2 год.
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		98 год.	142 год.
		Індивідуальні завдання:	
2 год.	2 год.		
		Вид контролю: екзамен	

2. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. МІЖНАРОДНІ ВАЛЮТНО-ФІНАНСОВІ ВІДНОСИНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ: ПРОБЛЕМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА СИСТЕМА РЕГУЛЮВАННЯ

Тема 1. Платіжний баланс країн світу.

Види балансів міжнародних розрахунків. Особливості платіжного та розрахункового балансів. Структура платіжного балансу. Принцип подвійного запису. Еволюція платіжного балансу. Теорії платіжного балансу. Складання платіжного балансу за методикою МВФ. Чинники, що впливають на стан платіжного балансу. Визначення та регулювання сальдо платіжного балансу.

Тема 2. Заборгованість у системі міжнародних фінансів.

Зовнішній борг (заборгованість) та умови його виникнення. Офіціальний та приватний зовнішній борг. Показники заборгованості. Платоспроможність боржників, її оцінювання. Заборгованість країн, що розвиваються, та країн з перехідною економікою. Заборгованість провідних індустріальних країн. Боргова криза. Дефолт. Управління зовнішнім боргом та його засоби. Реструктуризація боргу. Лондонський та Паризький клуби кредиторів. Умови реструктуризації зовнішнього боргу.

Тема 3. Регулювання міжнародних валютно-фінансових відносин.

Необхідність та рівні регулювання міжнародних валютно-фінансових відносин. Міждержавний рівень регулювання. Загальна характеристика міжнародних валютно-фінансових інститутів. Міжнародний валютний фонд. Група Світового банку. Європейський банк реконструкції і розвитку. Регіональні банки розвитку. Регіональні валютно-фінансові організації ЄС. Банк міжнародних розрахунків. Лондонський та Паризький клуби.

Національний рівень регулювання міжнародних валютно-фінансових відносин. Валютна політика. Валютне законодавство. Валютне регулювання: сутність, рівні та види. Форми та інструменти валютної політики. Валютна політика розвинутих країн. Особливості валютної політики країн, що розвиваються. Валютна політика країн з перехідною економікою.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ВАЛЮТНІ ОПЕРАЦІЇ. РИНОК ЄВРОВАЛЮТ

Тема 4. Валютні операції з негайною поставкою.

Сутність та призначення валютних операцій. Конверсійні операції: угоди з негайною поставкою, строкові угоди, операції своп, валютний арбітраж. Операції із залучення та розміщення валютних ресурсів (кредитні, депозитні операції, операції з цінними паперами). Неторгові валютні операції. Кореспондентські відносини з іноземними банками. Відкриття та ведення валютних рахунків. Активні та пасивні валютні операції. Інформаційне

забезпечення операцій на валютному ринку. Інформаційні агентства Рейтерс, Телерейт, Блумберг та їхні продукти.

Валютний ринок: поняття, основні учасники та головні валюти. Сутність поточних операцій. Дата угоди і дата валютування. Котирування валют (пряме і зворотне). Курс спот. Базова валюта і валюта котирування. Сторони бід та offer. Спред, та чинники, що його визначають. Маркет-мейкери та маркет-тейкери. Крос-курси та їх призначення. Способи розрахунку крос-курсів. Валютна позиція (довга і коротка, відкрита і закрита). Активи та позабалансові вимоги банку. Балансові та позабалансові зобов'язання. Фактори, що впливають на розмір відкритої валютної позиції. Нормативи відкритої валютної позиції. Порядок укладання угод на ринку поточних валютних операцій. Ордери, що застосовуються при здійсненні поточних валютних операцій.

Тема 5. Термінові валютні операції.

Сутність та цілі форвардних операцій. Стандартні дати котирування форвардних курсів. Ризик при укладанні форвардних угод. Дата укладання і дата валютування форвардних контрактів. Форвардний курс. Премія і дисконт. Форвардний крос-курс. Форвардні угоди на ламану дату. Фіксовані угоди і угоди з правом вибору (форвардний опціон). Закриття форвардних угод на ринку спот. Подовження форвардного контракту. Правило діагоналі. Правила випуску та обігу форвардних валютних контрактів в Україні.

Фінансові ф'ючерси. Вимоги, що пред'являються до ф'ючерсного контракту. Офсетна угода. Ф'ючерси з поставками і розрахункові ф'ючерси. Хеджери і спекулянти на ф'ючерсному ринку. Специфікація ф'ючерсних контрактів. Статистична інформація ринку ф'ючерсів. Суб'єкти ф'ючерсного ринку. Котирування ф'ючерсного контракту: терміни контанго і беквардейшн. Базис. Правила торгів на ф'ючерсних біржах. Біржовий кліринг. Призначення та види маржі (початкова, додаткова, варіаційна). Гарантійний фонд.

Поняття опціону. Опціони колл і пут. Премія опціону. Дата закінчення і ціна виконання опціону. Європейський і американський опціони. Внутрішня і часова вартість опціону. Опціони з виграшем, без виграшу і з програшем. Біржові та позабіржові опціони. Премія опціону. Опціонні стратегії і хеджування опціонами.

Валютний своп: сутність та мета укладання. Свопи з фіксованою і плаваючою ставками. Простий своп, своп форвард/форвард, своп із датою валютування до споту. Свопи типу buy/sell і sell/buy. Практика укладання угод своп. Своп-пункти. Використання свопів.

Тема 6. Операції із залучення валютних ресурсів.

Сутність операцій із залучення валютних ресурсів. Міжбанківський ринок депозитних операцій в іноземній валюті. Ринок грошей та ринок капіталів. Міжбанківські кредити і депозити. Депозити залучені і депозити розміщені. Дата укладання депозитної угоди, дата валютування і дата закінчення депозиту. Стандартні терміни укладання депозитних угод на міжбанківському ринку. Види депозитів за терміном дії.

Процентна ставка. Номінальна та реальна процентні ставки. Номінальний рівень вільного від ризику ринкового процента та чинники, що на нього впливають. Фіксована та плаваюча процентні ставки. Котирування процентних ставок: ставка залучена і ставка розміщена. Депозитний спред та чинники, що його визначають. Депозитна позиція (довга і коротка, відкрита і закрита). Зв'язок між процентними ставками і валютними курсами.

Тема 7. Особливості функціонування євровалютного ринку.

Поняття євровалюти та євrorинку. Передумови виникнення євrorинків. Причини виникнення та розвитку ринку євродоларів. Специфічні риси ринку євровалют. Учасники євrorинку. Особливості та механізм функціонування євrorинку. Учасники ринку єврокредитів. Інструменти євrorинку. Єврооблігації та їх види. Процедура випуску та розміщення єврооблігацій. Ринок євроакцій. Ринок євровекселів. Нові фінансові продукти євrorинків.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. МІЖНАРОДНИЙ БАНКІВСЬКИЙ БІЗНЕС

Тема 8. Інтернаціоналізація банківської діяльності. Транснаціональні банки.

Фінансові ресурси світового господарства, їх структура. Глобалізація фінансових ринків. Інституціональна структура світового ринку капіталу (позичальники, вкладники, посередники). Роль банків у переміщенні фінансових ресурсів світу.

Інтернаціоналізація банківської діяльності; сутність і особливості вияву. Фактори інтернаціоналізації банківської діяльності. Основні етапи розвитку інтернаціоналізації банківського бізнесу. Вплив світової економічної кон'юнктури на розвиток міжнародної діяльності банків. Необхідність регулювання міжнародної банківської діяльності.

Процеси концентрації та централізації в банківській сфері. Умови розвитку концентрації та централізації банківського капіталу. Етапи концентрації капіталу в банківській сфері. Особливості процесів концентрації і централізації банківського капіталу в різних країнах. Банківські монополії, їх форми (картелі, синдикати, трести, концерни, холдинги). Сучасні форми міжбанківської співпраці. Класифікація міжбанківських об'єднань. Міжнародні банки старого і нового типів. Транснаціональні банки, їх особливості. Міжнаціональні банки, їх особливості. Форми МНБ (консорціальні банки і банківські клуби), їх характеристика і особливості. Особисті унії в міжнародному банківському бізнесі.

Інтернаціоналізація організаційної структури ТНБ. Елементи сучасного зарубіжного апарату комерційного банку (коррахунки, представництва, відділення, філіали, агентства і т.п.). Варіанти зарубіжних філіалів комерційних банків. Класифікація елементів зарубіжного апарату з точки зору виконуваних функцій та характеру володіння.

Тема 9. Взаємодія транснаціональних банківських та промислових капіталів

Виробнича діяльність ТНБ. Причини проникнення ТНБ у виробничу діяльність. Форми участі ТНБ в закордонній виробничій діяльності (прихована, пряма). Транснаціональні корпорації. Банківська діяльність ТНК. Причини проникнення ТНК у банківську діяльність. Міжкорпоративні і внутрішньокорпоративні кредитні відносини.

Взаємодія ТНК і транснаціональних банків. Причини злиття банківського і промислового капіталів. Транснаціональні фінансово-промислові групи (ТФПГ). Цілі створення ФПГ. Організаційна побудова транснаціональних фінансово-промислових груп (ТФПГ). Фінансово-економічний блок ТФПГ. Індустріально-промисловий блок ТФПГ. Торгово-комерційний блок ТФПГ. Система міжнародного управління готівкою. Міжнародна логістика. Координація діяльності ТФПГ (холдингова компанія; довірче управління акціями учасників ТФПГ; тривалі фінансові зв'язки; взаємне володіння акціями учасників ТФПГ; спільне відкриття акціонерних компаній). Вертикально комбіновані, горизонтально комбіновані ТФПГ, ТФПГ конгломеративного типу. Закордонні форми організаційно-господарської взаємодії міжкорпоративних об'єднань.

Тема 10. Офшорний банківський бізнес

Офшорні зони в світовому господарстві. Офшорний бізнес, умови розвитку офшорного бізнесу. Офшорна компанія. Банківська і страхова зона. Офшорний банк. Особливості банківських операцій в офшорних зонах. Регулювання банківського бізнесу в офшорних зонах.

3. МЕТОДИ НАВЧАННЯ ТА ОЦІНЮВАННЯ, РОЗПОДІЛ БАЛІВ

МЕТОДИ НАВЧАННЯ: лекції, семінарські заняття, реферування навчальної та наукової літератури, виконання індивідуального розрахункового завдання, робота в Інтернет.

МЕТОДИ КОНТРОЛЮ ТА ОЦІНЮВАННЯ: модульна контрольна робота, оцінка за реферат, оцінка за виконане індивідуальне розрахункове завдання, підсумковий тест, екзамен.

РОЗПОДІЛ БАЛІВ

Поточне тестування та самостійна робота										Екзамен	Сума		
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2				Змістовий модуль 3					Реферативне дослідження	Індивідуальне розрахункове завдання
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8	Т 9	Т 10	5	6	50	100
3	3	3	6	9	3	3	3	3	3				

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи, практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

4. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 1. Платіжний баланс країн світу (2 години)

1. Платіжний баланс та його структура.
2. Класифікація статей платіжного балансу.
3. Методи вимірювання сальдо платіжного балансу.
4. Чинники, що впливають на платіжний баланс.
5. Методи регулювання сальдо платіжного балансу.

Мета: Вивчення методики складання платіжного балансу країни, формування навичок оцінки його структури та визначення сальдо платіжного балансу.

Особливу увагу студентам слід приділити наступним термінам та поняттям: Баланси міжнародних розрахунків, платіжний баланс, подвійний запис, сальдо платіжного балансу, дефіцит та профіцит платіжного балансу.

Питання до обговорення:

1. З'ясувати сутність платіжного балансу. Визначити, кого відносять до категорії резидентів при складанні платіжного балансу.
2. Охарактеризувати структуру платіжного балансу.
3. Що означає принцип подвійного запису при складанні платіжного балансу? Які операції відображаються по дебету, а які – по кредиту платіжного балансу?
4. Які статті містить платіжний баланс за методикою МВФ?
5. Охарактеризувати рахунок поточних операцій.
6. Визначити зміст рахунку операцій з капіталом і фінансових операцій.
7. Охарактеризувати чинники, що впливають на стан платіжного балансу.
8. Які види сальдо і яким чином розраховуються за даними платіжного балансу?
9. Пояснити необхідність регулювання платіжного балансу.
10. Охарактеризувати теорії платіжного балансу. Яку мету переслідують ці теорії?
11. Визначити заходи, що застосовують країни з дефіцитним платіжним балансом для його врівноваження.

Теми рефератів:

1. Стан платіжного балансу України та головні напрямки його регулювання.
2. Характеристика платіжного балансу країни (країна обирається вільно).

Література:

Базова: 1-3,5,7,9

Допоміжна: 5,9

Інформаційні ресурси: 1, 14

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 2. Заборгованість у системі міжнародних фінансів (2 години)

- 1. Джерела формування зовнішнього боргу, показники та види зовнішньої заборгованості.**
- 2. Методи управління зовнішнім боргом.**
- 3. Умови та механізм реструктуризації боргів в Лондонському та Паризькому клубах кредиторів.**

Мета: Формування знань щодо причин формування та видів зовнішньої заборгованості, формування вмінь визначати оптимальні методи управління зовнішнім боргом держави.

Особливу увагу студентам слід приділити наступним термінам та поняттям: Державний борг, зовнішній борг, прямий борг, умовний борг, криза зовнішньої заборгованості, дефолт, боргова крива Лаффера, управління зовнішнім боргом, реструктуризація, списання зовнішнього боргу, пролонгація боргу, конверсія боргу, Паризький та Лондонський клуби кредиторів.

Питання до обговорення:

1. Пояснити сутність та еволюцію проблеми зовнішньої заборгованості.
2. Розкрити етапи розвитку теорії зовнішньої заборгованості.
3. Назвати чинники розвитку кризи міжнародної заборгованості.
4. Охарактеризувати види зовнішньої заборгованості.
5. Визначити, які показники використовуються для оцінки зовнішнього боргу.
6. Розкрити зміст терміну “реструктуризація боргу”. Які міжнародні інститути здійснюють узгодження процесу реструктуризації боргів?
7. Охарактеризувати напрямки діяльності Лондонського клубу.
8. Пояснити, в чому полягає роль Паризького клубу кредиторів у врегулюванні зовнішньої заборгованості країн.
9. Здійснити порівняння діяльності Лондонського та Паризького клубів кредиторів.
10. Охарактеризувати умови реструктуризації боргів в рамках Паризького клубу.
11. Назвати методи реструктуризації боргу.
12. Охарактеризувати способи конверсії зовнішнього боргу.
13. Пояснити сутність поняття “дефолт”, визначити його наслідки для країни.

Теми рефератів:

1. Вплив зовнішньої заборгованості на фінансово-економічний стан країни.
2. Особливості зовнішньої заборгованості країн з різним рівнем економічного розвитку.
3. Управління зовнішнім боргом.
4. Зовнішній борг України та особливості управління ним.

Література:

Базова: 2,3,7

Допоміжна: 2-4,6,10

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 3. Регулювання міжнародних валютно-фінансових відносин (2 години)

1. Необхідність та рівні регулювання міжнародних валютно-фінансових відносин.
2. Сучасна система міжнародних фінансово-кредитних установ.
3. Сутність національної валютної політики та валютного регулювання.
4. Сучасні інструменти валютної політики.

Мета: Формування знань щодо рівнів регулювання міжнародних валютно-фінансових відносин, механізму формування та реалізації валютної політики країн, отримання навичок оцінки наслідків застосування різних інструментів валютної політики.

Особливу увагу студентам слід приділити наступним термінам та поняттям: Валютна політика, валютне регулювання, валютне законодавство, міжнародні фінансово-кредитні установи, регіональні банки розвитку, структурна та поточна валютна політика, девальвація, ревальвація, девізна політика, валютні інтервенції, регулювання ступеня конвертованості валют, режим валютного курсу, диверсифікація валютних резервів, дисконтна політика, валютні обмеження.

Питання до обговорення:

1. Пояснити необхідність та назвати рівні регулювання міжнародних валютно-фінансових відносин. Визначити сутність ринкового та державного регулювання валютно-фінансових відносин.
2. Якими інститутами представлений міжнародний рівень регулювання валютно-фінансових відносин? З'ясувати мету створення та охарактеризувати основні напрямки діяльності Міжнародного валютного фонду. Визначити, в яких формах та на яких умовах МВФ здійснює фінансування країн.
3. З'ясувати, які організації входять до складу Групи Світового банку. Охарактеризувати діяльність цих організацій.
4. В чому полягає призначення регіональних валютно-фінансових інститутів? Охарактеризувати регіональні фінансові організації Європейського союзу.
5. Визначити напрямки діяльності Банку міжнародних розрахунків.
6. Як співвідносяться поняття “валютна політика”, “валютне регулювання” та “валютне законодавство”? Визначити види валютного регулювання.
7. З'ясувати цілі проведення та охарактеризувати види валютної політики.
8. Назвати форми (інструменти) валютної політики. Яким чином класифікуються інструменти валютної політики?
9. Пояснити сутність та умови проведення девізної політики. З'ясувати різницю між стерилізованими та нестерилізованими валютними інтервенціями.
10. Що собою представляє валютний демпінг?

11. Розкрити сутність валютних обмежень, визначити їх цілі та принципи впровадження.
12. Визначити сутність та з'ясувати умови проведення девальвації та ревальвації. Яким чином девальвація та ревальвація впливають на динаміку окремих економічних процесів?
13. Поясніть зміст терміну «конвертованість валюти». Назвіть види конвертованості. Які умови забезпечують досягнення повної конвертованості національної валюти?
14. Порівняти особливості валютної політики розвинутих країн та країн, що розвиваються.

Теми рефератів:

1. Державні органи регулювання валютно-фінансових відносин в Україні та їх повноваження.
2. Зарубіжний досвід проведення валютної політики.
3. Особливості відносин України з міжнародними валютно-фінансовими організаціями.

Література:

Базова: 1-4,6,7,9

Допоміжна: 1,5,7,8

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 4, 5. Валютні операції з негайною поставкою (4 години)

- 1. Сутність, цілі та види конверсійних операцій. Особливості поточних операцій.**
- 2. Котирування валют. Курси продавця і покупця.**
- 3. Крос-курси та їх розрахунок.**
- 4. Управління валютною позицією.**
- 5. Практика укладання угод на ринку поточних операцій.**

Мета: формування вмінь укладання валютних контрактів з негайною поставкою; набуття практичних навичок визначення курсу виконання контракту, розрахунку крос-курсів, визначення прибутків/збитків від проведення поточних операцій, розрахунку валютної позиції.

Особливу увагу студентам слід приділити наступним термінам та поняттям: поточні валютні операції (тод, том, спот); дата укладання угоди; дата валютування; спот-курс; базова валюта і валюта котирування; валютне котирування – сторони бід та офер; спред; пункт (піпс); крос-курс; валютна позиція; тікет; неттинг; маркет-ордер, ліміт-ордер, стоп-ордер.

Питання до обговорення:

1. Визначити сутність та цілі конверсійних операцій. З'ясувати поняття і основні валюти ринку Форекс.

2. Розкрити змість поточних валютних операцій, визначити їх цілі та особливості. Охарактеризувати поняття “дата операції” і “дата валютування”.
3. Охарактеризувати поняття “спот курс”, “базова валюта”, “валюта котирування”. Визначити сутність та види котирування валютних курсів. Що представляють собою сторони котирування bid та offer (ask)?
4. Визначити сутність спреду при котируванні курсів. З’ясувати чинники, що впливають на розмір спреду.
5. З’ясувати поняття та призначення крос-курсу. Які існують випадки розрахунку крос-курсів? Визначити правила розрахунку крос-курсів.
6. Визначити сутність поняття “валютна позиція банку”, “балансові та позабалансові активи та зобов’язання”. З’ясувати види валютної позиції.
7. Які існують способи укладання угод на ринку поточних валютних операцій? Які документи при цьому оформлюються? Що означає і як здійснюється неттинг?
8. Для чого застосовуються ордери на ринку спот? Охарактеризувати види ордерів і методи їх скасування.

Теми рефератів:

1. Характеристика світового ринку поточних валютних операцій.
2. Особливості укладання та динаміка поточних угод на валютному ринку України.

Практичне завдання 1

1. Прокоментувати наведені нижче котирування:
  - а) $1 \text{ EUR} = 0,9567 \text{ USD}$ або $\text{EUR} / \text{USD} = 0,9567$
  - б) $1 \text{ CHF} = 0,8935 \text{ Cad}$ або $\text{CHF} / \text{CAD} = 0,8935$
2. Прокоментувати зміну валютних курсів (використати термінологію валютного дилінгу):
  - а) Курс швейцарського франка змінився з 2,7536 до 2,7636.
  - б) Курс канадського долара змінився з 1,9520 до 1,9503.
  - в) Курс євро змінився з 1,6379 до 1,6579.
  - г) Курс японської єни змінився з 115,06 до 115,01.

Практичне завдання 2

1. Банк А запитує курс євро до долара США в банку В. Банк В виставляє курс 0,9870 / 0,9880. Визначити, ким виступає банк А і банк Б – маркет-мейкером або маркет-тейкером. Яку валюту та за якою ціною будуть купувати / продавати банки?
2. Банк Х ставить котирування банку У на 1 млн. швейцарських франків: $\text{USD} / \text{CHF} = 1,6545 / 55$. Визначити:
  - який вид котирування використано в даному випадку і яка валюта є базовою, а яка – валютою котирування;

- позицію кожного банку на валютному ринку і ціни купівлі / продажу валюти ними.

Практичне завдання 3

Розрахувати наступні крос-курси:

А) крос-курс канадського долара і японської ієни – CAD/JPY, використовуючи котирування канадського долара і японської ієни до долара США: USD/CAD = 1,5652/58, USD/JPY = 107,34/40.

Б) крос-курс фунта стерлінгів до української гривні – GBP/UAH. Курс GBP/USD = 1,5890/93, а курс USD/UAH = 5,4250/4350.

В) крос-курс англійського фунта стерлінгів до австралійського долара GBP/AUD. GBP/USD = 1,5820/26 і AUD/USD = 0,7591/96.

Г) крос-курс GBP/JPY, якщо курс спот GBP/USD = 1,5350/53 та USD/JPY = 106,50/53.

Практичне завдання 4

У понеділок банк на міжбанківському ринку здійснив конверсійну операцію – купив 1 млн. дол. США за гривню за курсом 5,4455 для власних потреб, тобто банк відкрив довгу позицію за долларом США. У четвер банк закрити позицію, тобто здійснив протилежну операцію – прода 1 млн. дол. США за гривні за курсом 5,4435. Курс НБУ в понеділок становив 5,4465, а в наступні кілька днів курс НБУ змінювався так: вівторок – 5,4445; середа – 5,4480; четвер – 5,4420. Визначити прибуток банку на день купівлі, на кінець кожного наступного дня (з вівторка по четвер) і загальний фінансовий результат проведеної операції за балансом.

Практичне завдання 5

1. На рахунок клієнта в банку надійшли фунти стерлінгів на суму 1 млн. GBP. Ці гроші перебувають на одному із ностро-рахунків банку і позиція банку закрита (пасиви збігаються з активами).

2. Банку необхідно продати фунти стерлінгів і купити американські долари для власних потреб. Він здійснює операцію за курсом 1,6050. на ностро-рахунку банку з'явилися американські долари, а фунти стерлінгів списані. Проаналізувати зміну валютної позиції банку за рахунок конверсійних операцій.

Практичне завдання 6

Дилер працював на ринку американський долар – швейцарський франк і за день робив кілька операцій.

Buy “+”/Sell “-” USD	Курс	Sell “-”/Buy “+”	
1	+10 000 000,00	1,4750	-14 750 000,00
2	-5 000 000,00	1,4755	+7 377 500,00
3	-7 500 000,00	1,4755	+11 066 250,00
4	+12 000 000,00	1,4750	-17 700 000,00
5	+1 000 000,00	1,4750	-1 475 000,00
Long USD “+” 10 500 000,00	1,4744	Short CHF “-” 15 481 250,00	

По закінченні робочого дня у нього утворилася довга позиція за доларами і коротка за франками. Дилеру необхідно закрити усі відкриті позиції, тобто здійснити операції таким чином, щоб усі позиції дорівнювали нулю, інакше він ризикує зазнати збитків від зміни курсу USD/CHF. Яким чином і якими способами дилер закриє відкриту позицію? Визначити прибутки або збитки в результаті закриття позицій.

Практичне завдання 7

Банк А здійснив кілька операцій:

1. Купив у банку Б 5 250 000 дол. проти канадського долара за курсом 1,5676.
2. Продав цьому ж банку 5 175 000 дол. за курсом 1,6156 проти швейцарського франка.
3. Продав 6 500 000 швейцарських франків за канадські долари за курсом 0,8945.

Здійснити неттинг розрахунків банку за валютними операціями.

Література:

Базова: 1-6,10

Допоміжна: 1,4,7,9,17,20,24,25

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 6, 7, 8. Термінові валютні операції (6 годин)

- 1. Форвардні угоди.**
- 2. Ф'ючерсні угоди.**
- 3. Валютні опціони.**
- 4. Валютні свопи.**

Мета: формування системи знань в сфері укладання форвардних контрактів; набуття практичних вмінь розрахунку форвардних курсів для різних типів форвардних контрактів та визначення загального результату здійснення форвардної угоди; систематизація та узагальнення знань щодо функціонування ринку валютних ф'ючерсів; набуття навичок розрахунку ціни ф'ючерсного контракту та визначення розміру маржових внесків; вивчення характерних рис ринку валютних опціонів; набуття вмінь обґрунтування необхідності виконання валютного опціону або відмови від нього; набуття вмінь укладання валютних свопів, здійснення їх котирування та визначення курсів виконання.

Особливу увагу студентам слід приділити наступним термінам та поняттям: форвардний курс; курс аутрайт; форвардна маржа (премія, дисконт); форвардні пункти; форвардний контракт на ламану дату; фіксований форвард; форвардний опціон; закриття та продовження форвардного контракту; фінансовий ф'ючерс; базовий актив; параметри стандартизації ф'ючерсного контракту; ф'ючерсна ціна; базис рівноваги; ф'ючерсна біржа; розрахунково-клірингова палата; ф'ючерсна маржа; гарантійний фонд; премія опціону; опціон колл і опціон пут; європейські та американські опціони; біржові та позабіржові

опціони; внутрішня вартість опціону; опціони з виграшем, без виграшу та з програшем; своп-пункти; стандартний своп; форвардний своп; свопи з датами валютування до споту.

Питання до обговорення:

1. З'ясувати сутність та особливості форвардної валютної угоди. Як визначається дата валютування форвардів?
2. Як визначається форвардний курс? Розкрити зміст понять “премія” та “дисконт”.
3. Визначити та охарактеризувати види форвардних угод.
4. З'ясувати, в яких випадках і яким чином закриваються форвардні валютні контракти.
5. Визначити умови подовження форвардної угоди. Яке правило при цьому використовується?
6. Визначити правила випуску та обігу форвардних валютних контрактів в Україні.
7. З'ясувати характерні риси ф'ючерсних ринків. Визначити особливості фінансових ф'ючерсів.
8. Розкрити функції ф'ючерсної біржі; визначити правила біржової торгівлі ф'ючерсами.
9. З'ясувати поняття та визначити функції клірингу. Що собою представляє клірингова палата біржі?
10. Від яких показників залежить та яким чином визначається ф'ючерсна ціна?
11. З'ясувати призначення маржових внесків при укладанні ф'ючерсних угод. Визначити види маржі. Яким чином і з якою метою формується гарантійний фонд?
12. За якими ознаками різняться форвардні та ф'ючерсні валютні операції? Охарактеризувати ці відмінності.
13. Визначити сутність і характерні риси валютних опціонів.
14. Охарактеризувати види та типи опціонних угод (колл і пут, європейські та американські).
15. Розкрити зміст поняття “внутрішня вартість опціону”. Як розраховується цей показник? Визначити види опціонів в залежності від можливості отримання прибутку.
16. Охарактеризувати біржові та позабіржові опціони.
17. З'ясувати сутність та цілі укладання валютних свопів. Коли і на базі яких операцій з'явився ринок свопів?
18. Охарактеризувати види валютних свопів.
19. Визначити особливості котирування та укладання угод своп.
20. Розкрити сутність та особливості котирування свопів з датами валютування до споту і форвард/форвард.
21. Для чого використовуються валютні свопи?

Теми рефератів:

1. Хеджування валютних ризиків на ринку термінових валютних угод.

2. Особливості функціонування ринку форвардних валютних операцій в Україні.
3. Порівняльна характеристика форвардних та ф'ючерсних валютних ринків.
4. Біржова торгівля валютними ф'ючерсами.
5. Світові центри торгівлі валютними ф'ючерсами. Специфікація ф'ючерсних контрактів.
6. Характеристика світового ринку валютних опціонів.
7. Стратегії поведінки учасників ринку термінових валютних операцій.
8. Механізм укладання та особливості використання угоди своп.
9. Види валютних свопів та їх характеристика.

Практичне завдання 1

Визначити дату валютування наступних форвардних угод:

- ✓ 28 лютого укладається тримісячна форвардна угода;
- ✓ 7 липня укладається одномісячна форвардна угода;
- ✓ 7 квітня укладається одномісячна форвардна угода.

Практичне завдання 2

14 червня клієнт звернувся до банку з проханням покрити форвардним контрактом платіж, що має відбутися 28 липня, для здійснення якого клієнту необхідно купити американські долари за євро. Необхідно розрахувати курс, за яким буде укладено контракт, за умови, що банк котирує такі ставки продажу долара США:

EUR/USD	0,9535
1m fwd	15 pm
2m fwd	32 pm.

Практичне завдання 3

Клієнт-імпортер має протягом вересня розрахуватися за відвантажену продукцію, для цього йому потрібно буде купити долари США за євро, але він не знає точної дати відвантаження та точної дати платежу. Клієнт звернувся до банку 2 серпня з проханням покрити платіж форвардним контрактом. На 2 серпня банк котирує такі форвардні курси:

EUR/USD	0,9530 – 0,9540	
1m fwd	18	21
2m fwd	40	42.

Визначити:

- який вид форвардної угоди доцільно використати у цьому разі;
- курс виконання угоди;
- дату валютування.

Практичне завдання 4

Відповідно до форвардної угоди клієнт мав купувати 150 000 фунтів стерлінгів за долари США за курсом 1,5888, щоб розрахуватися з постачальником з Великобританії, але контракт на поставку було анульовано. Курс спот на дату виконання становить 1,5850 – 1,5870. З'ясувати дії клієнта.

Визначити відповідні курси, що будуть використовуватися при закритті угоди, та загальний результат закриття форварду.

Практичне завдання 5

Відповідно до форвардної угоди клієнт мав продати 150 000 фунтів, отриманих від здійснення експортної операції, за долари за курсом 1,5885, але зовнішньоторговельний контракт був анульований. На дату виконання угоди курс спот 1,5850 – 1,5870. Визначити загальний результат закриття форвардної угоди.

Практичне завдання 6

Клієнт уклав з банком форвардний контракт на купівлю 200 000 євро за долари США за курсом 0,9587. Але платіж був відкладений на 1 місяць. На дату виконання початкової угоди банк котирує такі курси:

EUR/USD	0,9460	–	0,9470
1m	13		18.

Визначити, яким чином буде закритий форвардний контракт і яким буде загальний результат для клієнта за умов:

- укладання нової угоди;
- подовження угоди.

Практичне завдання 7

Якою буде теоретична ціна ф'ючерсного контракту на швейцарські франки, якщо спот-курс становить 0,5419 дол. за франк, процентна ставка у США – 5,1% річних, відповідна ставка у Швейцарії – 2,7% річних, час до виконання контракту – 180 днів (враховуються 360 днів у році)?

Практичне завдання 8

Два учасники ринку А і Б уклали ф'ючерсну угоду на контракт на долари США (обсяг контракту – 1000 дол.). Причому А купив цей контракт, а Б продав за ціною $C = 25,93$ грн. Наприкінці торгової сесії склалася розрахункова ціна $P = 25,94$ грн. З рахунку якого учасника ринку і яка сума буде списана на користь іншого учасника?

Практичне завдання 9

Здійснити котирування операції своп на суму 200 млн. японських ієн, якщо на строк 25 днів процентні ставки за долларом і ієною дорівнюють 6,05/6,11 та 0,12/0,15 відповідно, та курс спот $USD/JPY = 106,25/30$.

Література:

Базова: 1-3,5,6,10

Допоміжна: 1,2,7,9,16,17,23-25,27

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 9. Операції із залучення валютних ресурсів (2 години)

1. Міжбанківський ринок депозитних операцій в іноземній валюті. Валютування депозитних угод.
2. Процентні ставки на ринку міжбанківських депозитів в іноземній валюті.
3. Котирування процентних ставок.
4. Депозитна позиція.

Мета: систематизація знань щодо практики функціонування міжнародного ринку депозитних операцій в іноземній валюті; формування навичок розрахунку доходів (витрат) за процентами від проведення депозитних (кредитних) валютних операцій.

Особливу увагу студентам слід приділити наступним термінам та поняттям: депозитні (кредитні) операції в іноземній валюті; номінальна та ринкова процентна ставка; фіксована та плаваюча ставка; базові процентні ставки; депозитна позиція.

Питання до обговорення:

1. Охарактеризувати світовий ринок міжбанківських депозитних операцій в іноземній валюті. Назвати суб'єктів цього ринку.
2. Визначити критерії класифікації депозитних операцій; охарактеризувати види депозитів.
3. Розкрити поняття процентної ставки. Визначити види процентних ставок.
4. Які базові процентні ставки використовуються на світовому ринку депозитів?
5. Як визначається рівень вільного від ризику ринкового процента? Які чинники на нього впливають?
6. З'ясувати особливості котирування процентних ставок. Визначити, які чинники впливають на розмір спреду.
7. Визначити сутність та види депозитної позиції.
8. Охарактеризувати взаємозв'язок між процентними ставками та валютними курсами.

Теми рефератів:

1. Процентні ставки на світовому ринку міжбанківських депозитів: види та використання.
2. Взаємозв'язок світового міжбанківського ринку депозитів та валютного ринку.
3. Загальна характеристика світового ринку міжбанківських кредитів.

Практичне завдання 1

29 вересня банк А залучив на умовах спот від банку В тримісячний депозит. Визначити дату валютування та повернення цього депозиту.

Практичне завдання 2

Банк А розміщує в банку В 20 млн. фунтів стерлінгів строком на 1 місяць за ставкою 6,25% р.а. Розрахувати процентну суму, що одержить банк А по закінченні депозиту.

Практичне завдання 3

Визначити процентну суму, що одержить банк при розміщенні 3 млн. євро строком на 1 місяць під 5% річних.

Практичне завдання 4

10 лютого банк уклав на умовах спот угоду про залучення 5 млн. дол. США строком на три місяці під 7%. Паралельно банк уклав угоду про розміщення 5 млн. дол. під 8% на такий самий термін. Визначити:

- дату валютування та дату закінчення обох угод;
- вид депозитної позиції банку;
- дохід або збитки банку від укладання двох угод.

Практичне завдання 5

15 лютого банк уклав на умовах спот угоду про залучення 5 млн. дол. США строком на 1 місяць під 7%. Паралельно банк уклав угоду про розміщення 5 млн. дол. під 8% строком на 3 місяці. Визначити дату валютування та дату закінчення обох угод. З'ясувати, як змінюватиметься депозитна позиція банку протягом періоду дії цих угод. Визначити дії банку. Розрахувати величину доходу, що отримає банк в підсумку, якщо починаючи з другого місяця на ринку спостерігається зниження процентних ставок в середньому на 0,5% в місяць.

Література:

Базова: 2,5,6,10

Допоміжна: 9,17,19

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 10. Особливості функціонування євrorинку (2 години)

- 1. Поняття та причини виникнення ринку євровалют.**
- 2. Інструменти євrorинку.**

Мета: Отримання знань щодо еволюції, значення та закономірностей функціонування євровалютного ринку; формування навичок аналізу інструментів євrorинку.

Особливу увагу студентам слід приділити наступним термінам та поняттям: Євровалюта, євродолар, євровалютний ринок, євробанки, євроакції, єврооблігації, євровекселі, євроноти.

Питання до обговорення:

1. Розкрити сутність понять «євроринок» та «євровалюта». Визначити передумови появи євроринку.
2. Охарактеризувати етапи розвитку та особливості євроринку.
3. Визначити механізм функціонування ринку єврооблігацій. З'ясувати сутність та види облігацій з фіксованими та плаваючими ставками.
4. Розкрити особливості обігу євронот.
5. Охарактеризувати ринок єровекселів. Визначити види єровекселів.
6. Визначити механізм функціонування ринку євроакцій.

Теми рефератів:

1. Механізм функціонування євроринку.
2. Особливості використання інструментів євроринку.

Література:

Базова: 1,3

Допоміжна: 64,13,14,24

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 11, 12. Інтернаціоналізація банківської діяльності. Транснаціональні банки (4 години).

1. **Інтернаціоналізація банківської діяльності.**
2. **Монополізація банківського бізнесу. Форми банківських монополій.**
3. **Сутність та види міжнародних банків.**
4. **Шляхи виходу комерційних банків на зовнішні ринки.**

Мета: формування уявлення про сутність, особливості вияву і фактори інтернаціоналізації банківської діяльності; вивчення основних етапів розвитку інтернаціоналізації банківського бізнесу; визначення впливу світової економічної кон'юнктури на розвиток міжнародної діяльності банків; формування системи знань щодо розвитку процесів концентрація і централізація банківського капіталу, етапів концентрації капіталу в банківській сфері; вивчення особливостей процесів концентрації і централізації банківського капіталу в різних країнах та сучасних форм міжбанківської співпраці; отримання уявлення про процес інтернаціоналізації організаційної структури ТНБ.

Особливу увагу студентам слід приділити наступним термінам та поняттям: фінансові ресурси світу, їх структура; глобалізація фінансових ринків; світовий ринок капіталу; валютний ринок, ринок деривативів, ринок акцій, ринок страхових послуг, кредитний ринок; інституціональна структура світового ринку капіталу (позичальники, вкладники, посередники); інтернаціоналізація банківської діяльності; концентрація і централізація банківського капіталу; банківські монополії, їх форми (картелі, синдикати, трести, концерни, холдинги); міжнародні банки старого і нового типів;

транснаціональні банки; міжнаціональні банки; форми МНБ (консорціалльні банки і банківські клуби); особисті унії в міжнародному банківському бізнесі.

Питання до обговорення:

1. Що включає сучасна інституціональна структура світового ринку капіталу?
2. Яка роль банків в переливі фінансових ресурсів світового господарства?
3. Назвіть основні чинники розвитку інтернаціоналізації банківської діяльності.
4. Які виділяються етапи розвитку інтернаціоналізації банківського бізнесу?
5. У чому виявляються відмінності в становленні і здійсненні міжнародної діяльності банків в різних країнах?
6. Чим викликана необхідність регулювання міжнародної банківської діяльності? Охарактеризуйте його основні складові.
7. Поясніть, в чому виявляється суть процесів концентрації і централізації капіталу в банківській сфері? Назвіть основні показники концентрації банківського капіталу.
8. Охарактеризуйте основні етапи розвитку концентрації в банківській сфері.
9. Які форми концентрації банків виділять сучасна економічна наука?
10. Сформулюйте основні вигоди, які отримують банки внаслідок здійснення поглинання і злиття.
11. Назвіть відмітні особливості розвитку процесів концентрації і централізації банківського капіталу у ведучих країнах світу.
12. Які існують форми банківських монополій?
13. Дайте класифікацію сучасних міжбанківських об'єднань.
14. Що собою представляє транснаціональний банк, перерахуйте його основні характеристики.
15. У чому особливості організації консорціального банку?
16. Дайте характеристику банківським клубам як формі міжнаціональних банків.
17. Яка роль особистих уній в розвитку міжнародного банківського бізнесу?
18. У чому виявляється інтернаціоналізація організаційної структури ТНБ. Дайте класифікацію сучасного закордонного апарату ТНБ.
19. Поясніть, як відбувається розвиток процесу інтернаціоналізації організаційної структури ТНБ, які підрозділ і в яких випадках доцільно створювати банку при виході на закордонні ринки.

Теми рефератів.

1. Банки на світовому ринку капіталів.
2. Місце і роль України на світовому ринку капіталу.
3. Інтернаціоналізація ринків капіталу.
4. Вплив розвитку міжнародних економічних відносин на діяльність банків.
5. Міжнародні банки, їх місце і роль в світовому господарстві.
6. Міжнародні банки, їх місце і роль в національній економіці.
7. ТНБ, їх характеристика та причини виникнення.
8. Форми міжбанківської співпраці в сучасних умовах.

Проблемні ситуації.

1. Розкрийте структуру і механізм перерозподілу фінансових ресурсів світу.

2. У доповіді Економічної та Соціальної Ради ООН про становище світової економіки в 1998 році було відображено наступне: «Учасники міжнародних фінансових ринків переміщують значні обсяги коштів на основі інформації про майбутнє, яке неможливо спрогнозувати з цілковитою певністю. Вони можуть ігнорувати посилюючі ознаки небезпеки, сліпо вірячи в те, що вона мине, а потім можуть почати вилучати свої кошти, діючи лише на основі інформації про те, що інший інвестор вже приступив до цього. Такий характер системи: окремі міжнародні фінансові потоки непередбачувані по своєму характеру. І в значній мірі залежать від невідчутного психологічного чинника, що іменується «довір'ям». Деякі країни, що розвиваються стали надзвичайно залежні від цих потоків і, отже, незахищеними від серйозних наслідків втрати довір'я». Прокоментуйте, чим викликана така оцінка діяльності учасників міжнародних фінансових ринків. Наведіть приклади.

3. Використовуючи дані таблиці 1, прокоментуйте основні тенденції в розвитку злиття комерційних банків США. Під впливом яких чинників розвивалася ця динаміка.

Таблиця 1

Число злиття комерційних банків США	
Роки	Число злиття
40- ті рр.	698
50- ті рр.	1416
60- ті рр.	1382
70- ті рр.	1399
80- ті рр.	3555
90- ті рр.	2035

4. Проаналізуйте та зробіть висновки про цілі зміни організаційної структури "Lloyd bank", одного з найбільших банків Великобританії, здійснених ним першого вересня 1970 року:

1. "Lloyd bank" має своє дочірнє підприємство в Західній Європі "Lloyd bank Europe", який, в свою чергу, мав 20 відділень в країнах Західної Європи.
2. «Bank of London and South America» («BOLSA»), в свою чергу, мав три зарубіжні дочірні і асоційовані компанії, одна з яких «Bank of London and Montreal», розташована в Канаді, в свою чергу володіла шістьма відділеннями в країнах Латинської Америки і трьома дочірніми компаніями в США.
3. До вересня 1970 року частка акцій «BOLSA» в руках "Lloyd bank" становила 25 %.

4. 01.09.1970 року "Lloyd bank" обміняв частину акцій свого дочірнього підприємства "Lloyd bank Europe" на 25 % акцій «BOLSA».

5. У 1966 році в Парижі виник новий банк «Morgan and Co», організатором якого з'явилася фінансова корпорація «Morgan guaranty International» (спеціальний підрозділ цієї групи по міжнародних операціях), що залишила за собою пакет акцій в 61 %. Інші акції були порівну розділені між трьома банками, що мали наступну приналежність: Голландія, Англія, Швеція. До якого з відомих варіантів закордонних філіали відноситься створений банк? Чим характеризується володіння та управління в «Morgan and Co».

Література:

Базова: 1-6

Допоміжна: 1-3,5-8,10,19,20,27,29,38,44

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 13. Взаємодія транснаціональних банківських і промислових капіталів. Офшорний банківський бізнес (2 години)

- 1. Взаємодія транснаціональних банківських і промислових капіталів.**
- 2. Форми організаційно-господарської взаємодії між корпоративних об'єднань.**
- 3. Офшорний банківський бізнес.**

Мета: отримання знань щодо причин взаємодії ТНК і транснаціональних банків, форм участі ТНБ в закордонній виробничій діяльності, організаційної побудови транснаціональних фінансово-промислових груп (ТФПГ); імперативів розвитку офшорної банківської діяльності.

Особливу увагу студентам слід приділити наступним термінам та поняттям: транснаціональні фінансово-промислові групи (ФПГ); виробнича діяльність ТНБ; банківська діяльність ТНК; міжкорпоративні і внутрішньокорпоративні кредитні відносини; зарубіжні форми організаційно-господарської взаємодії міжкорпоративних об'єднань; фінансово-економічний блок ТФПГ; індустріально-промисловий блок ТФПГ; торгово-комерційний блок ТФПГ; система міжнародного управління готівкою; координація діяльності ТФПГ (холдингова компанія; довірче управління акціями учасників ТФПГ; тривалі фінансові зв'язки; взаємне володіння акціями учасників ТФПГ; спільне відкриття акціонерних компаній); інтеграція в ТФПГ (вертикально комбіновані ТФПГ; горизонтально комбіновані ТФПГ; ТФПГ конгломеративного типу); офшорна зона, офшорний бізнес, офшорна компанія, офшорний банк.

Питання до обговорення:

1. Охарактеризуйте причини зрощення транснаціональних банківського і промислового капіталів.

2. Назвіть цілі створення транснаціональних ФПГ.
3. Чому обслуговуванню ТНК відводиться особлива увага з боку ТНБ?
4. Обґрунтуйте мету впровадження ТНБ в міжнародну виробничу діяльність. Охарактеризуйте форми впровадження ТНБ в закордонну виробничу діяльність і участь в капіталі промислових фірм.
5. Обґрунтуйте мету впровадження ТНК в міжнародний банківський бізнес.
6. Використайте світовий досвід функціонування ФПГ, охарактеризуйте різноманіття форм існування транснаціональних об'єднань.
7. Охарактеризуйте основні цілі, задачі і функції основних організаційних блоків транснаціональних ФПГ (фінансово-економічного, індустріально-промислового, торгово-комерційного).
8. За допомогою яких механізмів забезпечується регулювання діяльності ТФПГ в сучасних умовах?
9. Проведіть порівняльну характеристику основних форм поєднання учасників транснаціональних ФПГ.
10. Визначте особливості побудови ФПГ в різних країнах.
11. Обґрунтуйте об'єктивні причини появи офшорних банківських центрів в світовому господарстві. З'ясуйте, які основні банківські операції сконцентровані в офшорних центрах.
12. Охарактеризуйте основні типи банківських ліцензій в офшорних зонах.
13. Проведіть порівняльну характеристику переваг та недоліків функціонування офшорних зон в світовому господарстві.

Теми рефератів:

1. Напрями та форм взаємодії ТНК і ТНБ.
2. Транснаціональні фінансово-промислові групи в сучасному світі.
3. Різноманіття форм існування ФПГ.
4. Формування ФПГ в Україні.
5. Наслідки діяльності офшорних зон в світовому господарстві.
6. Особливості здійснення банківської діяльності в офшорній зоні.

Література:

Базова: 1,2,4,5,6

Допоміжна: 5,9,15,18,24,39,40

5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Самостійна робота студента є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять.

Самостійна робота студентів при вивченні дисципліни «Міжнародні фінанси II» має бути спрямована на: підготовку до лекційних занять; розгляд теоретичних положень і практичних аспектів міжнародних фінансових відносин після лекцій з відповідних тем; підготовку до семінарських занять; індивідуальне поглиблення і додаткове набуття знань поза межами навчального закладу; самостійне вивчення та оволодіння термінологією у сфері міжнародних фінансів; самостійний контроль знань та підготовка до екзамену.

Контроль за опануванням студентами навчального матеріалу, відведеного на самостійне вивчення, відбувається шляхом:

- включення питань, відведених на самостійне вивчення, до завдань модульної контрольної роботи;
- включення питань, відведених на самостійне вивчення, до переліку питань для обговорення на семінарських заняттях;
- включення питань, відведених на самостійне вивчення, до переліку контрольних питань з вивчення дисципліни.

Теоретичні питання для самостійного опрацювання

1. Охарактеризувати рахунок поточних операцій платіжного балансу.
2. Визначити зміст рахунку операцій з капіталом і фінансових операцій.
3. Охарактеризувати теорії платіжного балансу. Яку мету переслідують ці теорії?
4. Здійснити порівняння діяльності Лондонського та Паризького клубів кредиторів.
5. Охарактеризувати умови реструктуризації боргів в рамках Паризького клубу.
6. Пояснити сутність поняття “дефолт”, визначити його наслідки для країни.
7. В чому полягає призначення регіональних валютно-фінансових інститутів? Охарактеризувати регіональні фінансові організації Європейського союзу.
8. Які умови забезпечують досягнення повної конвертованості національної валюти?
9. Порівняти особливості валютної політики розвинутих країн та країн, що розвиваються.
10. Головні учасники валютного ринку та його структура.
11. Особливості становлення ринку валютних операцій в Україні.
12. Сутність, призначення та особливості розрахунку крос-курсів.
13. Правила випуску та обігу форвардних контрактів в Україні.
14. Опціонні стратегії.
15. Факторингові операції на валютному ринку.
16. Лізингові операції в іноземній валюті.
17. Форфейтингові операції в іноземній валюті.

18. Види валютних рахунків.
19. Порядок переоформлення та закриття валютних рахунків в Україні.
20. Значення кореспондентських банківських відносин.
21. Розкрити особливості обігу євронот.
22. Охарактеризувати ринок євровекселів. Визначити види євровекселів.
23. Визначити механізм функціонування ринку євроакцій.
24. Світові фінансові ресурси. Позитивні і негативні наслідки глобалізації фінансових ресурсів світу.
25. Фактори розвитку інтернаціоналізації ринків капіталу.
26. Зони вільної банківської діяльності, їх характеристика і задачі.
27. Проблеми регулювання міжнародної банківської діяльності.
28. Розвиток нових банківських операцій ТНБ.
29. Міжнародні спеціалізовані банки, цілі їх створення і функції.
30. Міжнародні платіжні системи.
31. Впровадження промислових монополій в банківський бізнес.
32. Використання інформаційних технологій в банківському бізнесі.

Розрахункові завдання для самоконтролю

Завдання 1. Розрахувати сторони бід та офер наступних крос-курсів:

- 1) Крос-курс EUR/CHF, якщо курс спот EUR/USD = 1,3821/65 та USD/CHF = 2,6578/93.
- 2) Крос-курс UAH/RUR, якщо курс спот USD/UAH = 5,3133/58 та USD/RUR = 31,0315/45.
- 3) Крос-курс EUR/GBP, якщо курс спот EUR/USD = 2,0012/33 та GBP/USD = 1,7767/84.

Завдання 2. У понеділок банк на міжбанківському ринку купив 2,5 млн. дол. США за французький франк за курсом 2,3867 для власних потреб. У п'ятницю банк закрити позицію, здійснивши протилежну операцію – продав 2,5 млн. дол. США за франки за курсом 2,3845. Курс центрального банку в понеділок становив 2,3877, а в наступні кілька днів змінювався наступним чином: вівторок – 2,3856; середа – 2,3880; четвер – 2,3815, п'ятниця – 2,3826. Визначити прибуток банку на день купівлі, на кінець кожного наступного дня (з вівторка по п'ятницю) і загальний фінансовий результат проведеної операції за балансом.

Завдання 3. 21 серпня клієнт звернувся до банку з проханням покрити форвардним контрактом платіж, що має відбутися 5 жовтня, для здійснення якого клієнту необхідно купити американські долари за фунти стерлінгів. Необхідно розрахувати курс, за яким буде укладено контракт, за умови, що банк котирує такі ставки продажу долара США:

GBP/USD	1,2885
1m fwd	20 pm
2m fwd	39 pm.

Завдання 4. Імпортер має протягом квітня розрахуватися за відвантажену продукцію, для цього йому потрібно буде купити долари США за фунти стерлінгів, але він не знає точної дати відвантаження та точної дати платежу. Імпортер звернувся до банку 1 березня з проханням покрити платіж форвардним контрактом. На 1 березня банк котирує такі форвардні курси:

GBP/USD	1,3153 – 1,3179	
1m fwd	15	17
2m fwd	38	41.

Визначити:

- який вид форвардної угоди доцільно використати у цьому разі;
- курс виконання угоди;
- дату валютування.

Завдання 5. Відповідно до форвардної угоди клієнт мав купувати 200 000 євро за долари США за курсом 1,3590, щоб розрахуватися з постачальником, але контракт на поставку було анульовано. Курс спот на дату виконання становить 1,3542 – 1,5877. З'ясувати дії клієнта. Визначити відповідні курси, що будуть використовуватися при закритті угоди, та загальний результат закриття форварду.

Завдання 6. Відповідно до форвардної угоди клієнт мав продати 200 000 євро, отриманих від здійснення експортної операції, за долари за курсом 1,3565, але зовнішньоторговельний контракт був анульований. На дату виконання угоди курс спот 1,3512 – 1,3543. Визначити загальний результат закриття форвардної угоди.

Завдання 7. Відповідно до форвардної угоди клієнт мав продати 250 000 євро, отриманих від здійснення експортної операції, за долари за курсом 1,3565, але зовнішньоторговельний контракт був анульований. На дату виконання угоди курс спот 1,3512 – 1,3543. Визначити загальний результат закриття форвардної угоди.

Завдання 8. Відповідно до форвардної угоди клієнт мав купувати 250 000 євро за долари США за курсом 1,3585, щоб розрахуватися з постачальником, але контракт на поставку було анульовано. Курс спот на дату виконання становить 1,3542 – 1,5877. З'ясувати дії клієнта. Визначити відповідні курси, що будуть використовуватися при закритті угоди, та загальний результат закриття форварду.

Завдання 9. Клієнт уклав з банком форвардний контракт на купівлю 150 000 фунтів стерлінгів за долари США за курсом 1,8685. Але платіж був відкладений на 1 місяць. На дату виконання початкової угоди банк котирує такі курси:

GBP/USD	1,8530 – 1,8560	
1m	15	22.

Визначити, яким чином буде закритий форвардний контракт і яким буде загальний результат для клієнта за умов:

- а) укладання нової угоди;
- б) продовження угоди.

Завдання 10. Якою буде теоретична ціна ф'ючерсного контракту на гривні, якщо спот-курс становить 0,1812 дол. за гривню, процентна ставка у США – 6,3% річних, відповідна ставка в Україні – 3,5% річних, час до виконання контракту – 180 днів (враховуються 360 днів у році)?

Завдання 11. Два учасники ринку А і Б уклали ф'ючерсну угоду на контракт на долари США (обсяг контракту – 1000 дол.). Причому А купив цей контракт, а Б продав за ціною $C = 2,86$ франків. Наприкінці торгової сесії склалася розрахункова ціна $P = 2,99$ франків. З рахунку якого учасника ринку і яка сума буде списана на користь іншого учасника?

Завдання 12. 5 вересня банк уклав на умовах спот угоду про залучення 10 млн. дол. США під 5%. Паралельно банк уклав угоду про розміщення 10 млн. дол. під 7%. Починаючи з другого місяця на ринку спостерігається зниження процентних ставок в середньому на 0,5% в місяць. Визначити дату валютування та дату закінчення обох угод. З'ясувати, як змінюватиметься депозитна позиція банку протягом періоду дії цих угод. Визначити дії банку. Розрахувати загальний результат проведених операцій, якщо:

- а) банк залучає і розміщує кошти строком на 3 місяці;
- б) банк залучає кошти строком на 1 місяць, а розміщує – на 3 місяці.

Завдання 13. 3 квітня банк уклав на умовах спот угоду про залучення 15 млн. дол. США під 9%. Паралельно банк уклав угоду про розміщення 15 млн. дол. під 12%. Починаючи з другого місяця на ринку спостерігається зниження процентних ставок в середньому на 0,5% в місяць. Визначити дату валютування та дату закінчення обох угод. З'ясувати, як змінюватиметься депозитна позиція банку протягом періоду дії цих угод. Визначити дії банку. Розрахувати загальний результат проведених операцій, якщо:

- а) банк залучає і розміщує кошти строком на 3 місяці;
- б) банк залучає кошти строком на 1 місяць, а розміщує – на 3 місяці.

Завдання 14. Компанія хоче пролонгувати ще на три місяці форвардний контракт на купівлю 5 млн. грн., укладений раніше. На даний момент курс спот USD/UAN = 5,4425/70, своп пункти на термін 3 місяці дорівнюють “-64/-51”. Банк може діяти двома способами:

- 1) закрити позицію на умовах спот та укласти нову форвардну угоду;
- 2) укласти угоду своп типу “buy/sell UAN”.

Визначити курси, які будуть використовуватися в обох випадках. Який зі способів дій більш вигідний для компанії і чому?

6. ТЕМИ РЕФЕРАТИВ ТА МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ЇХ НАПИСАННЯ

Теми реферативних досліджень:

Варіант 1

1. Особливості структури валютних ринків в зарубіжних країнах.
2. Характеристика світового ринку валютних опціонів.
3. Характеристика міжнародних платіжних систем.
4. Банки на світовому ринку капіталів.
5. Розміщення кредитних ресурсів на світовому ринку капіталу.
6. Наслідки глобалізації фінансових ресурсів світу.

Варіант 2

1. Перспективи трансформації світової ієрархії валют.
2. Стратегії поведінки учасників ринку термінових валютних операцій.
3. Інституційні основи відкриття та ведення валютних рахунків в Україні.
4. Місце і роль України на світовому ринку капіталу.
5. Особливості розробки нових видів банківських продуктів й послуг.
6. Світові фінансові кризи.

Варіант 3

1. Характеристика провідних центрів світової торгівлі валютою.
2. Механізм укладання та особливості використання угод своп.
3. Переваги встановлення міжбанківських кореспондентських відносин порівняно з іншими формами виходу банків на зарубіжні ринки.
4. Інтернаціоналізація ринків капіталу.
5. Роль ТНБ в обслуговуванні ТНК.
6. Розв'язання кризи міжнародної заборгованості.

Варіант 4

1. Характеристика світового ринку поточних валютних операцій.
2. Процентні ставки на світовому ринку міжбанківських депозитів: види та використання.
3. Кореспондентські рахунки: види, порядок ведення та обліку.
4. Вплив розвитку міжнародних економічних відносин на діяльність банків.
5. Напрями та форм взаємодії ТНК і ТНБ.
6. Зовнішня заборгованість України.

Варіант 5

1. Особливості укладання та динаміка поточних конверсійних угод на валютному ринку України.
2. Взаємозв'язок світового міжбанківського ринку депозитів та валютного ринку.
3. Інституціональна база здійснення валютного регулювання в Україні.

4. Міжнародні банки, їх місце і роль в світовому господарстві.
5. Транснаціональні фінансово-промислові групи в сучасному світі.
6. Наслідки діяльності офшорних зон в світовому господарстві.

Варіант 6

1. Управління валютною позицією.
2. Загальна характеристика світового ринку міжбанківських кредитів.
3. Світовий досвід регулювання здійснення операцій з іноземною валютою.
4. Міжнародні банки, їх місце і роль в національній економіці.
5. Формування ФПГ в Україні.
6. Офшорні зони та національна економіка.

Варіант 7

1. Хеджування валютних ризиків на ринку термінових валютних угод.
2. Сучасні форми кредитування зовнішньоекономічної діяльності.
3. Світовий ринок спекулятивних валютних операцій.
4. ТНБ, їх характеристика та причини виникнення.
5. Різноманіття форм існування ФПГ.
6. Особливості здійснення банківської діяльності в офшорній зоні.

Варіант 8

1. Особливості функціонування ринку форвардних валютних операцій в Україні.
2. Стан платіжного балансу України та головні напрямки його регулювання.
3. Валютний арбітраж та його види.
4. Форми міжбанківської співпраці в сучасних умовах.
5. Сучасні системи корпоративного управління в ФПГ.
6. Зарубіжний досвід проведення валютної політики.

Варіант 9

1. Порівняльна характеристика форвардних та ф'ючерсних валютних ринків.
2. Управління зовнішнім боргом та його інструменти.
3. Фундаментальний аналіз валютного ринку.
4. Банки та міжнародна торгівля.
5. Перспективи розвитку ФПГ в Україні.
6. Особливості взаємодії банківських та страхових установ.

Варіант 10

1. Біржова торгівля валютними ф'ючерсами.
2. Перспективи інтеграції України до міжнародного ринку пластикових карток.
3. Технічний аналіз валютного ринку.
4. Роль банків у фінансуванні зовнішньої торгівлі.
5. Формування ефективного механізму взаємодії з транснаціональним капіталом.
6. Етапи та методи управління банківськими ризиками.

Методичні вказівки до написання рефератів

Написання реферату є важливим напрямком самостійної роботи студента. Працюючи над рефератом, студент має можливість більш глибоко дослідити той чи інший аспект курсу, що вивчається. Варіант для кожного студента визначається за останньою цифрою номеру залікової книжки; студент може обрати будь-яку тему із запропонованих у відповідному варіанті.

Виконання реферативного дослідження передбачає роботу з великою кількістю літературних джерел, тому реферат допомагає студенту навчитися самостійно працювати з останніми. В тексті реферату необхідно робити посилання на літературні джерела. При розгляді конкретної проблемної ситуації крім наведення поглядів провідних науковців в області, що вивчається, студентам рекомендується висловлювати своє бачення рішення проблеми.

При написанні реферату необхідно дотримуватися наступних вимог:

Структура	<i>Титульний лист</i>	Оформлюється за стандартною формою
	<i>Зміст</i>	Містить перелік питань, що будуть розкриті в рефераті
	<i>Вступ</i>	Розкривається актуальність та необхідність вивчення обраної теми, ступінь її дослідженості, предмет та об'єкт, мета та завдання дослідження.
	<i>Основна частина</i>	Розкриваються теоретичні аспекти питань, що досліджуються, наводяться практичні приклади. Рекомендується не тільки наводити окремі факти, але й використовувати елементи аналізу.
	<i>Висновок</i>	Наводяться основні результати реферативного дослідження
	<i>Список використаної літератури</i>	Містить джерела, використані студентом при написанні реферату (законодавчі та нормативні акти, підручники, періодичні видання). Літературні джерела вказуються в алфавітному порядку.
Оформлення	Реферат оформлюється та здається в друкованому вигляді на аркушах формату А4. Шрифт 14. Поля: верхнє, нижнє, ліве – по 20 мм, праве – 10 мм.	
Обсяг	12 – 18 сторінок.	

Реферат допускається до захисту, якщо він написаний та оформлений з додержанням всіх вищенаведених вимог.

7. ВАРІАНТИ ІНДИВІДУАЛЬНИХ РОЗРАХУНКОВИХ ЗАВДАНЬ ТА МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ЇХ ВИКОНАННЯ

Метою виконання індивідуального розрахункового завдання є розвиток практичних навичок укладання та оформлення валютних угод, розрахунку валютних курсів, визначення прибутків/збитків від виконання валютних контрактів. Виконання індивідуального розрахункового завдання дозволяє студентам закріпити та узагальнити теоретичні знання, отримані під час вивчення дисципліни, а також навчитися використовувати ці знання при розв'язанні конкретних практичних завдань, які входять в сферу діяльності валютного дилера.

Варіант комплексного розрахункового завдання для кожного студента визначається за останньою цифрою номеру залікової книжки. Завдання виконується і здається в друкованому вигляді на аркушах формату А4.

Здійснюючи розрахунки, передбачені індивідуальним завданням, студент повинен пояснити механізм розрахунку або алгоритм використовуваного методу. Результати, отримані в ході розв'язання розрахункових завдань, повинні подаватися з їх економічною інтерпретацією і всіма необхідними поясненнями.

Індивідуальне розрахункове завдання здається студентом не пізніше, ніж за два тижні до складання екзамену з дисципліни.

ВАРІАНТИ ІНДИВІДУАЛЬНИХ РОЗРАХУНКОВИХ ЗАВДАНЬ

Варіант 1

Завдання 1. Банк оголосив таку котировку валют:

- USD/UAH = 5,3155 / 5,3210;
- USD/JPY = 105,20 / 105,86;
- EUR/USD = 1,4381 / 1,4457;
- AUD/USD = 0,8102 / 0,8194.

Розрахувати наступні крос-курси: JPY/UAH; UAH/JPY; EUR/JPY; UAH/EUR; EUR/AUD; AUD/EUR.

Завдання 2. Дати правильні відповіді на наступні запитання, припускаючи, що будуть застосовуватися такі спот-курси валют:

GBP / USD = 1,6122 / 1,6127;

USD / CHF = 1,7740 / 1,7746;

USD / JPY = 122,05 / 122,10.

1. Голландський банк хоче купити 10 млн. дол. США в учасника валютного ринку в обмін на фунти стерлінгів. Яку ціну котирує учасник валютного ринку? Яку суму фунтів стерлінгів має сплатити голландський банк?

2. Корпорація в США отримала 18 млн. швейцарських франків і хоче перевести цю суму в долари. За яким курсом буде здійснено цю угоду? Скільки доларів отримає корпорація?

3. Японський банк хоче купити в учасника фінансового ринку долари США в обмін на 750 млн. єн. Яку котировку встановлює учасник фінансового ринку і скільки доларів отримає японський банк?

Завдання 3. Спот-курс USD/CHF = 1,6480/1,6750. Відсоткові ставки на грошовому ринку дорівнюють:

- за депозитами в доларах – 5,2%;
- за кредитами в доларах – 7,5%;
- за депозитами у франках – 3,6%;
- за кредитами у франках – 5,0%.

Термін відсоткового року – 360 днів. Визначити форвардну маржу (премію чи дисконт) і форвардний курс аутрайт, якщо термін форвардної угоди становить:

- а) 1 місяць;
- б) 6 місяців;
- в) 12 місяців.

Варіант 2

Завдання 1. Спот-курс USD/UAH = 3,9950/4,0850. Відсоткові ставки на грошовому ринку становлять:

- за доларовими депозитами – 20%;
- за доларовими кредитами – 25%;
- за гривневими депозитами – 40%;
- за гривневими кредитами – 50%.

Тривалість року – 360 днів. Визначити форвардну маржу (премію чи дисконт) та форвардний курс аутрайт, якщо термін форвардної угоди складає:

- а) 3 місяці;
- б) 6 місяців;
- в) 12 місяців.

Завдання 2. Укладаються угоди в USD/AUD. За день було укладено такі угоди:

- 1) продаж доларів США 10 млн. за курсом 5,9780;
- 2) продаж доларів США 10 млн. за курсом 5,9720;
- 3) купівля доларів США 15 млн. за курсом 5,9682;
- 4) купівля доларів США 5 млн. за курсом 5,9626.

Заповнити книгу записів дилера з відображенням:

- позиції після кожної угоди;
- прибутку або збитків за кожною угодою;
- загального прибутку або збитків в доларах США і австралійських доларах;
- суми кінцевої позиції в доларах США і австралійських доларах.

Завдання 3. Трейдер купив два європейські опціони колл на швейцарський франк (один із ціною виконання 0,53, а другий – 0,55) і продав два європейські опціони пут з ціною виконання 0,54 дол. за франк. Обсяг

контрактів – 125 000 франків, дати закінчення збігаються. Визначити прибуток або збитки за відкритими позиціями (без урахування премії опціону), якщо спот-курс у день завершення дорівнює:

- а) 0,56 дол. за франк;
- б) 0,58 дол. за франк;
- в) 0,52 дол. за франк.

Варіант 3

Завдання 1. Станом на 01.03.2016 р. активи й зобов'язання за балансовими та позабалансовими рахунками з кожної іноземної валюти, відображені в балансі згідно з переліком операцій, що впливають на відкриту валютну позицію банку, були наступними:

Іноземна валюта	Активи банку за балансовими та позабалансовими рахунками з кожної валюти	Зобов'язання банку за балансовими та позабалансовими рахунками з кожної валюти	Відкрита валютна позиція з кожної іноземної валюти
USD	1 850 000	1 220 000	
DEM	618 000	388 000	
FRF	120 000	300 000	
RUR	960 000	1 200 000	

1. Розрахувати суму відкритої валютної позиції зажною валютою.
2. Офіційні валютні курси, встановлені НБУ на звітну дату, були такими: USD/UAH = 3,5000; CHF/UAH = 2,2110; NZD/UAH = 0,5665; RUR/UAH = 0,1681. Визначити загальну валютну позицію банку, заповнивши таблицю:

Іноземна валюта	Довга відкрита валютна позиція, грн.	Коротка відкрита валютна позиція, грн.	Загальна відкрита валютна позиція, грн.
USD			
CHF			
NZD			
RUR			
Всього			

Завдання 2. Спот-курс USD / ITL = 1268,00 / 1275,00. Премія для місячного контракту становить 1300 / 1375. Спот-курс USD / CHF = 1,3135 / 1,3145. Премія для місячного контракту 55 / 50. Розрахувати форвардний крос-курс ITL / CHF за 1000 італійських лір.

Завдання 3. Компанія продає шістнадцять грудневих ф'ючерсів на купівлю швейцарських франків з ціною USD 0,6286 за франк. З часом ринкова

ціна знижується на 191 пункт. Визначити прибутки (збитки) продавця за одним контрактом і за всією угодою.

Варіант 4

Завдання 1. Дилер реалізує червневий опціон колл на продаж швейцарських франків за долари США з ціною виконання 0,69 дол. за франк і премією за контракт 750 дол. США. Сума опціону 62 500 франків. Паралельно купується такий самий опціон колл з ціною виконання 0,58 дол. за франк і сумою премії 1300 дол. США. Яким буде прибуток дилера, якщо поточний валютний курс на день завершення опціонної угоди становитиме:

- а) 0,61 дол. США за франк;
- б) 0,65 дол. США за франк
- в) 0,71 дол. США за франк?

Завдання 2. Дилер за день уклав декілька угод з різними банками:

- √ з банком А – купив 1,05 млн. дол. США проти євро за курсом 0,9663;
- √ з банком В – продав 2,5 млн. британських фунтів проти долара США за курсом 1,5810;
- √ з банком А – продав 2,345 млн. дол. США проти швейцарського франка за курсом 1,6545;
- √ з банком С – продав 3,0 млн. швейцарських франків проти британського фунта стерлінгів за курсом 2,3256;
- √ з банком А – продав 1,45 млн. євро проти швейцарського франка за курсом 1,5835.

1) Розрахувати неттинг з банком А та позицію дилера за USD, GBP, CHF та EUR.

2) Визначити загальну валютну позицію дилера на кінець дня в гривнях.

Завдання 3. За форвардною угодою клієнт-експортер зобов'язаний продавати швейцарські франки за долари США за курсом 1,7810, але за взаємною згодою сторін зовнішньоторговельного контракту оплата була відкладена на один місяць. На підставі наданих клієнтом документів форвардний контракт був подовжений. Визначити курс подовження контракту, якщо на дату виконання попереднього контракту банк котирує такі курси:

USD / CHF	1,7855	–	1,7870,
1m fwd	18		13.

Варіант 5

Завдання 1. 29 серпня до банку звернувся клієнт з проханням покрити форвардним контрактом платіж, що відбудеться протягом жовтня, для здійснення якого йому потрібно буде купувати американські долари за євро. За яким курсом буде укладено форвардний контракт, якщо 29 серпня банк котирує такі валютні курси:

EUR / USD	0,9530	–	0,9545,
1m fwd	14		19,
2m fwd	26		31.

Завдання 2. Російська компанія очікує одержати через шість місяців платіж у сумі 720 тис. дол. США і купує “європейський” доларовий опціон пут з ціною виконання 15,800 руб. за долар. Премія – 1,5% від загальної суми платежу. Якщо на дату розрахунків спот-курс USD / RUR становитиме 16,200 руб. за долар, то якими повинні бути дії фінансового менеджера цієї компанії? Визначити фінансовий результат цієї угоди.

Завдання 3. За наведеними даними розрахувати ціну ф'ючерсної угоди терміном на 12 місяців (на кожну дату).

Динаміка валютних курсів та процентних ставок за кредитами комерційних банків

Дата	Спот-курс	Процентні ставки за кредитами в гривнях, %	Процентні ставки за кредитами в доларах, %
01.05.	23,9347	83	31
01.06	23,9534	76	30
01.07	23,9514	68	29
01.08	24,5583	66	28
01.09	24,4950	70	27
01.10	24,4564	70	26
01.11	24,6247	75	27
01.12	25,0050	75	27
01.01	25,5300	71	26
01.02	25,5565	69	26
01.03	25,5483	62	25
01.04	25,4330	54	24
01.05	25,3952	52	23

Визначити, на яку дату ціна ф'ючерсного контракту буде найбільш вигідною:

- а) для покупця доларів;
- б) для продавця доларів.

Варіант 6

Завдання 1. Українська фірма через 6 місяців має розрахуватися із своїм партнером у Німеччині за виконання замовлення на суму 600 тис. доларів США. З метою застрахувати себе від очікуваного різкого підвищення курсу гривні до долара менеджери фірми прийняли рішення купити в банку опціон на всю суму валюти з ціною виконання 3,98 грн. за долар. Премія становить 1,2% від суми контракту.

- 1) визначити, який використовується опціон – пут або колл?
- 2) чи вигідно буде фірмі реалізувати опціон, якщо поточний курс становитиме:

- а) 3,96 грн. за долар;
- б) 3,99 грн. за долар;
- в) 4,02 грн. за долар?

3) визначити ймовірні прибутки (збитки) у кожному з випадків.

Завдання 2. 25 квітня до банку звернувся клієнт із проханням покрити форвардною угодою купівлю американського долара за британські фунти. 25 квітня банк котирує такі курси:

GBP / USD	1,5830 – 1,5840,
2m fwd	10 6,
3m fwd	16 12.

Розрахувати курс, за яким буде укладена угода, якщо купівля долара за фунти відбудеться:

- а) 27 червня;
- б) 5 липня;
- в) 14 липня;
- г) 27 липня.

Завдання 3. 2 травня продано два контракти на швейцарські франки з поставкою у вересні і ціною виконання 0,5448 дол. за франк. У той же день куплено три контракти на франки з поставкою у грудні і ціною виконання 0,5474 дол. за франк. Обсяг контрактів – 125 000 франків.

Яка варіаційна маржа буде нарахована на рахунок трейдера за цими позиціями на 1 серпня, якщо розрахункові ціни торгових сесій попереднього дня становили відповідно 0,55 і 0,5526 дол. за франк?

Варіант 7

Завдання 1. За умовами валютного опціону колл USD/UAN ціна його виконання складає 5,2123. Обсяг опціону дорівнює 2 млн. дол. США. Визначити вид опціону (з виграшем, без виграшу або з програшем) і загальну суму виграшу або програшу в гривнях у разі його виконання, якщо поточна ціна базового активу на момент виконання опціону складає:

- а) UAN/USD = 0,1985
- б) UAN/USD = 0,1864
- в) UAN/USD = 0,1919.

Завдання 2. Американський банк має у своєму розпорядженні 20 млн. швейцарських франків вільних коштів і хоче прийняти правильне рішення відносно розміщення цих коштів з метою одержання максимального прибутку. На момент прийняття рішення спот-курс продажу USD / CHF становив 1,5400. Відсоткова ставка за доларовими кредитами – 5%, а за кредитами у франках – 4,5%.

Дилери банку одержали зі сторінок REUTERS інформацію, що форвардний курс на контракт тривалістю 12 місяців може становити 1,5500 – 1,5600.

Якою має бути стратегія банку? Які прибутки (збитки) може одержати банк, якщо через рік спот-курс USD / CHF буде:

- а) 1,5500 – 1,5600;
- б) 1,5200 – 1,5300?

Завдання 3. Показники фінансового ринку дорівнюють:

- реальна процентна ставка – 14%;
- очікуваний рівень інфляції – 6,5%;
- премія за кредитний ризик – 2,3%;
- премія за процентний ризик – 3,1%.

Розрахувати рівень процентних ставок, що спостерігається на ринку, і номінальний рівень вільного від ризику ринкового процента.

Визначити, як зміниться (зросте або знизиться) рівень вільного від ризику ринкового процента в результаті дії наступних чинників:

- ✓ уряд впроваджує заходи щодо залучення іноземного капіталу;
- ✓ для розширення грошової маси уряд проводить політику кредитної експансії;
- ✓ в країні спостерігається спад економічної активності.

Варіант 8

Завдання 1. Банк оголосив наступні спот-курси валют:

- GBP / USD = 1,3562 / 1,3644;
- EUR / USD = 1,2990 / 1,3062;
- USD / CHF = 2,7854 / 2,7908;
- USD / RUR = 31,8024 / 31,8098.

Розрахувати наступні крос-курси: EUR/GBP; CHF/EUR; CHF/RUR; GBP/EUR; RUR/CHF.

Завдання 2. На ринку спот котируються такі валютні курси та процентні ставки:

USD/UAH 5,4910 – 5,4940б

USD 1m 5,5 – 6% p.a.,

UAH 1m 15 – 16% p.a.

Розрахувати форвардний курс USD/UAH на такі терміни:

- на 1 місяць;
- на 3 місяці;
- на 6 місяців;
- на 12 місяців.

Визначити, який з термінів укладання форвардного контракту більш вигідний:

- а) для покупця доларів;
- б) для продавця доларів.

Завдання 3. Суб'єкт валютного ринку купує опціон пут на суму 300 тис. дол. США терміном на 3 місяці. Курс опціону дорівнює 5,5125 грн./дол., а

премія складає 70 грн. з кожної тисячі гривень. Розрахувати ціну покупки опціону. Визначити потенційний прибуток або збиток суб'єкта при купівлі опціону. При якому значенні поточного курсу суб'єкт відмовиться від виконання опціону, а при якому – реалізує його?

В день виконання угоди спот-курс може скласти:

- а) 5,4500 грн./дол.;
- б) 5,5500 грн./дол.;
- в) 5,5125 грн./дол.;
- г) 5,4990 грн./дол.

Варіант 9

Завдання 1. Клієнту необхідно покрити тримісячним форвардним контрактом купівлю норвезьких крон за канадські долари. Банк не котирує форвардний курс канадського долара до норвезької крони, але здійснює доларове котирування обох валют:

USD/CAD 1,5000 – 1,5015
3m fwd   20   25

USD/NOK 8,1570 – 8,1590
3m fwd   -215   -205.

Розрахувати тримісячний форвардний крос-курс CAD/NOK. Визначити, за яким курсом буде укладена форвардна угода на купівлю клієнтом норвезьких крон за канадські долари.

Завдання 2. Трейдер купив 10 ф'ючерсних контрактів з ціною виконання 0,54 дол. за швейцарський франк і 10 європейських опціонів пут з ціною виконання 0,54 дол. за швейцарський франк. Дата закінчення опціону збігається за датою виконання ф'ючерсного контракту. Обсяг усіх контрактів – 125 000 франків. Визначити прибуток або збитки за відкритими позиціями (без врахування премії опціону), якщо спот-курс у день поставки дорівнює 0,52 дол. за франк.

Завдання 3. Українська фірма через три місяці очікує платіж у сумі USD 500 тисяч і хоче запобігти валютному ризику через купівлю опціону з ціною виконання 23,95 грн. за долар.

- 1) який вид опціону використовується – пут або колл?
- 2) чому дорівнює вартість опціону, якщо премія становить 3 коп. За 1 долар США?
- 3) якщо на момент здійснення опціону курс валют зміниться, то чи вигідною буде така угода фірмі?
- 4) визначити прибутки (збитки) за умов:
  - 23,90 грн. за долар;
  - 24,00 грн. за долар.

Варіант 10

Завдання 1. Відповідно до форвардної угоди клієнт-імпортер мав купувати 900 тис. норвезьких крон за долари США за курсом 8,2830, але експортер відмовився від поставки. Розрахувати втрати / дохід від закриття форвардної угоди, якщо на дату виконання банк котирує такі курси спот:

USD / NOK 8,2910 – 8,2940.

Завдання 2. За умовами валютного опціону пут USD/CAD ціна його виконання складає 2,1748. Обсяг опціону дорівнює 3 млн. дол. США. Визначити вид опціону (з виграшем, без виграшу або з програшем) і загальну суму виграшу або програшу в канадських доларах у разі його виконання, якщо поточна ціна базового активу на момент виконання опціону складає:

а) CAD/USD = 0,4600

б) CAD/USD = 0,4756

в) CAD/USD = 0,4511.

Завдання 3. Станом на 01.10.2016 капітал банку становив 20 000 000 грн. Активи й зобов'язання за балансовими та позабалансовими рахунками з кожної іноземної валюти наведено в таблиці:

Іноземна валюта	Активи банку за балансовими та позабалансовими рахунками з кожної валюти	Зобов'язання банку за балансовими та позабалансовими рахунками з кожної валюти	Відкрита валютна позиція з кожної іноземної валюти
USD	1 600 000	1 150 000	
EUR	540 000	290 000	
CHF	105 000	260 000	

1. Розрахувати суму відкритої валютної позиції за кожною валютою.

2. Офіційні валютні курси, встановлені НБУ на звітну дату, були такими: USD/UAH = 25,5000; EUR/UAH = 26,1500; CHF/UAH = 22,4570. Визначити загальну валютну позицію банку, заповнивши таблицю:

Іноземна валюта	Довга відкрита валютна позиція, грн.	Коротка відкрита валютна позиція, грн.	Загальна відкрита валютна позиція, грн.
USD			
EUR			
CHF			
Всього			

3. З'ясувати, чи виконується банком норматив загальної відкритої позиції, якщо НБУ встановив цей норматив на рівні 20%.

8. ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

Змістовий модуль 1. Міжнародні валютно-фінансові відносини в умовах глобалізації: проблеми функціонування та система регулювання

1. *Приватні односторонні перекази включаються в розділ платіжного балансу:*
  - A. Баланс послуг і некомерційних платежів.
  - B. Торговий баланс.
  - C. Баланс руху капіталів.
  - D. Не включаються в платіжний баланс.
2. *Підсумкове сальдо платіжного балансу:*
  - A. Співпадає з сальдо руху капіталу.
  - B. Співпадає з сальдо балансу офіційних розрахунків.
  - C. Співпадає з сальдо за поточними операціями.
  - D. Є окремим видом сальдо.
3. *Країни з дефіцитним сальдо платіжного балансу вживають наступних заходів:*
  - A. Політика скорочення внутрішнього попиту; стимулювання експорту; обмеження імпорту капіталів; субсидії експортерам;
  - B. Політика скорочення внутрішнього попиту; субсидії експортерам та імпортерам.
  - C. Політика скорочення внутрішнього попиту; стимулювання імпорту; валютні обмеження; імпортні субсидії.
  - D. Політика стимулювання внутрішнього попиту; стимулювання імпорту; валютні обмеження; імпортні субсидії.
4. *При класифікації статей платіжного балансу за методикою МВФ доходи від інвестицій включаються в розділ:*
  - A. Поточні операції.
  - B. Прямі інвестиції та інший довгостроковий капітал.
  - C. Інший короткостроковий капітал.
  - D. Надзвичайні джерела покриття сальдо.
5. *Який інструмент не застосовується для зменшення від'ємного сальдо платіжного балансу:*
  - A. Дефляція.
  - B. Валютні обмеження.
  - C. Ревальвація.
  - D. Девальвація.
6. *Країни з позитивним сальдо платіжного балансу вживають наступних заходів:*
  - A. Стимулювання внутрішнього попиту; підвищення курсу національної валюти; обмеження імпорту капіталу; зниження імпортного мита.
  - B. Стимулювання внутрішнього попиту; зниження курсу національної валюти; обмеження імпорту капіталу; зниження імпортного мита.

С. Стимулювання внутрішнього попиту; підвищення курсу національної валюти; стимулювання імпорту капіталу; зниження імпортного мита.

Д. Стимулювання внутрішнього попиту; зниження курсу національної валюти; стимулювання імпорту капіталу; зниження імпортного мита.

7. *Співвідношення вартості експорту і імпорту товарів – це:*

А. Баланс поточних операцій.

В. Торговий баланс.

С. Баланс руху капіталів і кредитів.

Д. Баланс некомерційних платежів.

8. *Що з наведеного належить до недоліків євровалютного ринку порівняно з національними ринками:*

А. Більша розповсюдженість внесків до запитання.

В. Більш складна процедура укладання кредитних та депозитних угод.

С. Більш низька ліквідність банків, що діють на ринку, та більш висока вірогідність їх банкрутства.

Д. Роздрібний характер торгівлі.

9. *Що з наведеного належить до переваг євровалютного ринку порівняно з національними ринками:*

А. Спрощена процедура укладання кредитних та депозитних угод.

В. Більш висока ліквідність банків, що діють на ринку, та більш низька ймовірність їх банкрутства.

С. Зменшення ризику отримання кредитів в міжнародному масштабі на ринку обмінних операцій.

Д. Все вказане належить до переваг євровалютного ринку.

10. *В залежності від терміну платежу виділяють наступні види зовнішньої заборгованості:*

А. Поточна і прострочена.

В. Короткострокова, середньострокова і довгострокова.

С. Поточна і перспективна.

Д. Капітальна, поточна, прострочена.

11. *Обмін зовнішніх боргів на нові облигації, що випускаються позичальником, - це:*

А. Синдикування боргу.

В. Викуп боргів.

С. Сек'юритизація боргу.

Д. Часткове списання боргу.

12. *Який показник Світовий банк не використовує для оцінки здатності країни в обслуговуванні зовнішнього боргу:*

А. Відношення міжнародних резервів до валового національного доходу.

В. Відношення міжнародних резервів до імпорту товарів і послуг.

С. Відношення загальної суми боргу до валового національного доходу.

Д. Відношення загальної суми боргу до експорту товарів і послуг.

13. *Який механізм реструктуризації зовнішнього боргу використовується по відношенню до країн-боржників, що володіють значними золотовалютними резервами:*

- A. Сек'юритизація боргу.
- B. Викуп боргу.
- C. Перенесення платежів.
- D. Часткове списання боргу.

14. Діяльність Лондонського і Паризького клубів кредиторів відрізняється тим, що:

- A. Лондонський клуб складається з приватних банків-кредиторів, а Паризький – з урядів держав-кредиторів.
- B. Паризький клуб складається з приватних банків-кредиторів, а Лондонський – з урядів держав-кредиторів.
- C. Початок програми реструктуризації в Лондонському клубі визначається кредитором, в Паризькому – боржником.
- D. Суттєво не відрізняється.

15. Якщо всі показники, використовувані Світовим банком для оцінки здатності країни в обслуговуванні зовнішнього боргу, перевищують критичний рівень, то застосовується механізм:

- A. Перенесення платежів.
- B. Викупу боргу.
- C. Сек'юритизації боргу.
- D. Списання боргу.

16. Умови старих боргів не переглядаються при реструктуризації боргу в:

- A. Лондонському клубі кредиторів.
- B. Паризькому клубі кредиторів.
- C. І у Паризькому, і в Лондонському клубах кредиторів.
- D. Умови старих боргів переглядаються і в Паризькому, і в Лондонському клубах кредиторів.

17. Необхідність підтримки країн-боржників міжнародними фінансовими організаціями є обов'язковою при реструктуризації боргу в:

- A. Паризькому клубі кредиторів.
- B. Лондонському клубі кредиторів.
- C. І у Паризькому, і в Лондонському клубах кредиторів.
- D. Така необхідність відсутня і в Паризькому, і в Лондонському клубах кредиторів.

Змістовий модуль 2. Валютні операції. Ринок євровалют

1. Основною метою проведення поточних валютних операцій є:

- A. Хеджування валютних ризиків.
- B. Забезпечення розрахунків за зовнішньоекономічними операціями.
- C. Страхування відкритих валютних позицій.
- D. Спекулятивне отримання прибутку.

2. Протягом дня банк купив 300 тис. доларів і 100 тис. євро, а продав 300 тис. доларів і 120 тис. євро. В кінці дня у банка сформувалася:

- A. Закрита валютна позиція по долару і відкрита довга - по євро.

- В. Закрита позиція по долару і відкрита коротка - по євро.
  - С. Відкрита коротка позиція по долару і закрита - по євро.
  - Д. Відкрита довга позиція по долару і закрита - по євро.
3. Протягом дня банк купив 400 тис. доларів і 500 тис. євро, а продав 500 тис. доларів і 400 тис. євро. В кінці дня у банка сформувалася:
- А. Довга позиція по долару і коротка по євро.
  - В. Довга позиція по долару і євро.
  - С. Коротка позиція по долару і довга по євро.
  - Д. Коротка позиція по долару і євро.
4. Датою валютування валютної угоди, укладеної 21 жовтня на умовах «спот», буде:
- А. 21 листопада.
  - В. 21 жовтня.
  - С. 22 жовтня.
  - Д. 23 жовтня.
5. Датою валютування валютної угоди, укладеної 3 березня на умовах «том», буде:
- А. 4 березня.
  - В. 3 квітня.
  - С. 3 березня.
  - Д. 5 березня.
6. Датою валютування валютної угоди, укладеної 15 червня на умовах «тод», буде:
- А. 17 липня.
  - В. 15 червня.
  - С. 16 червня.
  - Д. 17 червня.
7. Є валютне котирування: USD/CHF 2,1957. У даному котируванні:
- А. Для Швейцарії таке котирування є зворотним.
  - В. Франк коштує 2,1957 доларів.
  - С. Долар США - валюта котирування, швейцарський франк - базова валюта.
  - Д. Долар США - базова валюта, швейцарський франк - валюта котирування.
8. Є валютне котирування: EUR/CAD 2,7853. У даному котируванні:
- А. Для Канади таке котирування є зворотним.
  - В. Долар коштує 2,7853 євро.
  - С. Євро - базова валюта, канадський долар - валюта котирування.
  - Д. Євро - валюта котирування, канадський долар - базова валюта.
9. Є валютне котирування: USD/JPY 3,1727. У даному котируванні:
- А. Долар США - базова валюта, японська ієна - валюта котирування.
  - В. Долар США - валюта котирування, японська ієна - базова валюта.
  - С. Для Японії таке котирування є зворотним.
  - Д. Вартість японської єни становить 3,1727 долара.
10. Повне котирування означає, що:
- А. Окрім прямого і зворотного курсів розраховується крос-курс.
  - В. Встановлюється і прямий, і зворотний курс.

- C. Встановлюються курс покупця і курс продавця.
- D. Курс записується з округленням до 4 знаків після коми.

11. Якщо курс фунта стерлінгів змінився з EUR/USD 1,5784 до EUR/USD 1,5793, це означає, що:

- A. Євро подешевшав відносно долара на 9 великих фігур.
- B. Євро подорожчав відносно долара на 9 великих фігур.
- C. Євро подорожчав відносно долара на 9 пунктів.
- D. Євро подешевшав відносно долара на 9 пунктів.

12. При валютному котируванні пункт – це:

- A. Те ж саме, що й велика фігура.
- B. Те ж саме, що й спред.
- C. Найменший можливий розмір зміни курсу валюти.
- D. Різниця між сторонами бід та офер котирування.

13. Курс купівлі базової валюти маркет-мейкером – це:

- A. Офер.
- B. Спред.
- C. Бід.
- D. Аутрайт.

14. Курс продажу базової валюти маркет-мейкером – це:

- A. Офер.
- B. Бід.
- C. Спред.
- D. Аутрайт.

15. Активний учасник ринку, який зв'язує покупців та продавців, виставляє курси валют і диктує свої умови, - це:

- A. Маркет-юзер.
- B. Фінансовий посередник.
- C. Маркет-мейкер.
- D. Маркет-тейкер.

16. Пасивний учасник ринку, що запитує котирування і слабо впливає на ситуацію на ринку, - це:

- A. Валютний дилер.
- B. Маркет-юзер.
- C. Маркет-мейкер.
- D. Фінансовий посередник.

17. Різниця між сторонами бід та офер валютного котирування називається:

- A. Дисконт.
- B. Пункт.
- C. Спред.
- D. Премія.

18. За яких умов маркет-мейкер буде котирувати менший спред:

- A. При підвищенні ступеню валютних ризиків.
- B. При котируванні курсу на велику суму валюти.
- C. При котируванні рідкісних, «екзотичних» валют.
- D. В умовах швидкої зміни курсу.

19. Курс обміну між двома валютами, за винятком долара США, - це:
- A. Крос-курс.
  - B. Зворотний курс.
  - C. Прямий курс.
  - D. Подвійний курс.
20. Офіційний документ визначеної форми, який містить всі параметри валютної угоди, - це:
- A. Ордер.
  - B. Неттинг.
  - C. Тікет.
  - D. Протокол переговорів дилерів.
21. Взаємозалік зобов'язань між банком та банками-партнерами за кожною валютою, з якою проводяться операції, - це:
- A. Котирування.
  - B. Валютування.
  - C. Неттинг.
  - D. Кліринг.
22. У певний спосіб сформульоване і передане розпорядження маркет-тейкера до маркет-мейкера про відкриття або закриття позицій за певними курсами при досягненні ринком заданого рівня, - це:
- A. Кліринг.
  - B. Тікет.
  - C. Неттинг.
  - D. Ордер.
23. Найтипівіший ордер, де вказуються тільки валюта, бажана дія (купівля, продаж) і вказівка про виконання ордера за поточною ринковою ціною, який здійснюється відразу після розміщення, - це:
- A. Ліміт-ордер.
  - B. Маркет-ордер.
  - C. Стоп-ордер на купівлю.
  - D. Стоп-ордер на продаж.
24. Ордер, який установлює найгіршу ціну, за якою клієнт допускає виконання операції, і передбачає, що операція може бути проведена за ціною кращою, ніж зазначена в ордері, але не за гіршою, - це:
- A. Стоп-ордер на купівлю.
  - B. Стоп-ордер на продаж.
  - C. Ліміт-ордер.
  - D. Маркет-ордер.
25. Ордер, який передбачає, що угода має бути проведена, як тільки ринок досягне або перевищить установлений у ньому ціновий рівень і після розміщення залишається неактивним до моменту досягнення ринком заявленої в ньому ціни, - це:
- A. Стоп-ордер.
  - B. Ліміт-ордер на купівлю.
  - C. Ліміт-ордер на продаж.

D. Маркет-ордер.

26. Скасування ордеру, яке здійснюється для запобігання виконанню замовлення, що з якихось причин більше не потрібно трейдеру, - це:

- A. Пряме скасування.
- B. Один скасовує інший.
- C. Непряме скасування.
- D. Скасування попереднього ордеру.

27. Інструкція про скасування попереднього ордера з одночасною заміною його новим, за умови, що раніше розміщений ордер ще не був задоволений, - це:

- A. Скасування попереднього ордеру.
- B. Пряме скасування.
- C. Непряме скасування.
- D. Один скасовує інший.

28. Інструкція з двома замовленнями, тільки одне з яких повинно бути задоволено, - це:

- A. Один скасовує інший.
- B. Скасування попереднього ордеру.
- C. Пряме скасування.
- D. Непряме скасування.

29. Термінові валютні операції використовуються з метою:

- A. Хеджування валютних ризиків.
- B. Спекулятивного отримання прибули.
- C. Забезпечення розрахунків за зовнішньоекономічними операціями.
- D. Всі відповіді вірні.

30. Курс аутрайт - це:

- A. Курс своп-контракту.
- B. Курс опціону.
- C. Курс форвардного контракту.
- D. Курс ф'ючерсного контракту.

31. Нестандартизовані термінові валютні контракти, які укладаються на міжбанківському ринку, є твердими, і дата валютування яких відкладена на певний термін в майбутньому, - це:

- A. Форварди.
- B. Ф'ючерси.
- C. Свопи.
- D. Опціони.

32. Що з вказаного не є рисою форвардного контракту:

- A. Є стандартизованим контрактом.
- B. Контракт є терміновим.
- C. Дата валютування контракту відкладена на певний термін в майбутньому.
- D. Курс виконання контракту встановлюється в день укладення угоди.

33. Що з вказаного не є рисою форвардного контракту:

- A. Контракт є твердим.
- B. Дата валютування контракту відкладена на певний термін в майбутньому.
- C. Курс виконання контракту встановлюється в день укладення угоди.

D. Покупець форварда має право відмовитися від його виконання.

34. Датою валютування форвардного контракту, укладеного 25 вересня на термін 2 місяці, буде:

A. 27 листопада.

B. 25 листопада.

C. 26 листопада.

D. 28 листопада.

35. Датою валютування форвардного валютного контракту, укладеного 10 січня терміном на 6 місяців, буде:

A. 10 липня.

B. 11 липня.

C. 12 липня.

D. 13 липня.

36. Різниця між поточним і форвардним валютним курсом називається:

A. Пункт.

B. Спред.

C. Маржа.

D. Базис.

37. Якщо термін форвардної угоди не співпадає зі стандартними термінами укладання форвардних контрактів, то угода називається:

A. Форвардний контракт на ламану дату.

B. Форвардний опціон.

C. Форвардний контракт з правом вибору дати.

D. Фіксована форвардна угода.

38. Контракт, який дає клієнту право купити або продати іноземну валюту у будь-який день між двома датами, що зазначені в контракті, - це:

A. Фіксована форвардна угода.

B. Угода своп.

C. Форвардний опціон.

D. Форвардний контракт на ламану дату.

39. Правило діагоналі при розрахунку форвардного курсу використовується:

A. У випадку укладання форвардного опціону.

B. У випадку укладання форвардної угоди на ламану дату.

C. У випадку продовження форвардного контракту.

D. У випадку закриття форвардного контракту.

40. Форвардні пункти – це те ж саме, що:

A. Базис.

B. Спред.

C. Фіксинг.

D. Премія.

41. Фактичне постачання валюти за незначною кількістю укладених контрактів відбувається на:

A. Ф'ючерсному ринку.

B. Форвардному ринку.

C. Поточному валютному ринку.

D. На всіх вказаних ринках.

42. *Форвардні і ф'ючерсні контракти відрізняються тим, що:*

- A. Форварди на відміну від ф'ючерсів є нетвердими контрактами.
- B. Форварди укладаються на біржі, ф'ючерси - на міжбанківському ринку.
- C. Ф'ючерси є більш стандартизованими, ніж форварди.
- D. Виконання форвардного контракту більш гарантоване, ніж ф'ючерсного контракту.

43. *Різниця між поточним і ф'ючерсним валютним курсом називається:*

- A. Дисконт.
- B. Маржа.
- C. Базис.
- D. Премія.

44. *Стандартизовані термінові валютні контракти, які укладаються на біржовому ринку, є твердими, і дата валютування яких відкладена на певний термін в майбутньому, - це:*

- A. Форварди.
- B. Свопи.
- C. Опціони.
- D. Ф'ючерси.

45. *Що з вказаного не є рисою ф'ючерсного ринку:*

- A. Учасники угоди вносять гарантійний депозит для покриття валютного ризику.
- B. Фактичне постачання валюти здійснюється за невеликою кількістю контрактів.
- C. Ринок, на якому здійснюються операції, є двостороннім.
- D. Учасники діють через брокерів.

46. *Котирування ф'ючерсного контракту вище від поточної ціни базового активу називають:*

- A. Базис.
- B. Премія.
- C. Контанго.
- D. Беквардейшн.

47. *Котирування ф'ючерсного контракту нижче від поточної ціни базового активу називають:*

- A. Беквардейшн.
- B. Контанго.
- C. Базис.
- D. Дисконт.

48. *Біржова маржа на один ф'ючерсний контракт, яка повинна покривати добову зміну ціни контракту, - це:*

- A. Варіаційна маржа.
- B. Підтримуюча маржа.
- C. Початкова маржа.
- D. Додаткова маржа.

49. Метою якої маржі є забезпечення можливості примусового закриття усіх або частини відкритих позицій фінансово неспроможного учасника біржової торгівлі на найближчій торговій сесії:

- A. Початкової маржі.
- B. Варіаційної маржі.
- C. Підтримуючої маржі.
- D. Додаткової маржі.

50. Маржа, яка може вводитись незадовго до дати виконання ф'ючерсного контракту з метою гарантування виконання його умов, а також у разі значного зростання нестабільності ринку, - це:

- A. Початкова маржа.
- B. Варіаційна маржа.
- C. Додаткова маржа.
- D. Підтримуюча маржа.

51. Маржа, яку необхідно вносити у зв'язку з щоденною заміною кожного контракту на новий, ціна якого дорівнює розрахунковій ціні останньої торгової сесії, і метою якої є не допущення накопичення зобов'язань учасників ринку, - це:

- A. Початкова маржа.
- B. Гарантійний фонд.
- C. Варіаційна маржа.
- D. Додаткова маржа.

52. Опціон колл використовується:

- A. При зниженні валютного курсу.
- B. Для хеджування очікуваних надходжень в іноземній валюті
- C. Для хеджування короткої валютної позиції.
- D. Для хеджування довгої валютної позиції.

53. Валютний опціон виступає:

- A. Правом для продавця і обов'язком для покупця.
- B. Правом і для продавця, і для покупця.
- C. Обов'язком і для продавця, і для покупця.
- D. Правом для покупця і обов'язком для продавця.

54. Ціна опціонного контракту називається:

- A. Премія.
- B. Маржа.
- C. Внутрішня вартість опціону.
- D. Базис.

55. Опціон, який може бути виконаний тільки на дату закінчення, - це:

- A. Американський опціон.
- B. Біржовий опціон.
- C. Європейський опціон.
- D. Позабіржовий опціон.

56. Опціон, який може бути виконаний в будь-який день від дати укладання до дати закінчення опціону, - це:

- A. Американський опціон.

- V. Біржовий опціон.
- C. Європейський опціон.
- D. Позабіржовий опціон.

57. Якщо ціна виконання опціону колл менша за поточну ринкову ціну базового активу при виконанні опціону, - то це:

- A. Опціон з програшем.
- V. Опціон з виграшем.
- C. Опціон без виграшу.
- D. Неможливо визначити вид опціону.

58. Якщо ціна виконання опціону пут менша за поточну ринкову ціну базового активу при виконанні опціону, - то це:

- A. Опціон без виграшу.
- V. Опціон з програшем.
- C. Опціон з виграшем.
- D. Неможливо визначити вид опціону.

59. Якщо ціна виконання опціону колл вища за поточну ринкову ціну базового активу при виконанні опціону, - то це:

- A. Опціон з програшем.
- V. Опціон з виграшем.
- C. Опціон без виграшу.
- D. Неможливо визначити вид опціону.

60. Якщо ціна виконання опціону пут вища за поточну ринкову ціну базового активу при виконанні опціону, - то це:

- A. Опціон з виграшем.
- V. Опціон з програшем.
- C. Опціон без виграшу.
- D. Неможливо визначити вид опціону.

61. *Своп селл/бай:*

- A. Передбачає продаж валюти на умовах спот і одночасну купівлю на умовах ф'ючерсу.
- V. Передбачає купівлю валюти на умовах спот і одночасний продаж на умовах ф'ючерсу.
- C. Передбачає продаж валюти на умовах спот і одночасну купівлю на умовах форвард.
- D. Передбачає купівлю валюти на умовах спот і одночасний продаж на умовах форвард.

62. *Своп бай/селл:*

- A. Передбачає продаж валюти на умовах спот і одночасну купівлю на умовах форвард.
- V. Передбачає купівлю валюти на умовах спот і одночасний продаж на умовах форвард.
- C. Передбачає продаж валюти на умовах спот і одночасну купівлю на умовах ф'ючерсу.
- D. Передбачає купівлю валюти на умовах спот і одночасний продаж на умовах ф'ючерсу.

63. *Що є перевагою свопів перед форвардними угодами:*

- A. Зменшення валютного ризику.
- B. Нижча плата за придбання свопу.
- C. Більш висока забезпеченість контракту.
- D. Всі відповіді вірні.

64. *Що з вказаного не відноситься до переваг операцій своп перед форвардними угодами:*

- A. Всі вказані переваги мають місце.
- B. При здійсненні свопів валютний ризик розподіляється між учасниками операції.
- C. Механізм укладання валютних свопів є простішим.
- D. Свопи дозволяють здійснювати хеджування довгострокових економічних ризиків.

65. *Форвардний своп - це операція, при якій:*

- A. Укладаються дві форвардні угоди на різні валюти, але з однією датою валютування.
- B. Купівля-продаж валюти здійснюється на основі двох угод за форвардним курсом.
- C. Паралельно укладаються дві угоди - форвардна угода і валютний своп.
- D. Такої операції не існує.

66. *Свопи, що представляють собою комбінацію конверсійних угод з різними датами валютування, - це:*

- A. Процентні свопи.
- B. Валютно-процентні свопи.
- C. Свопи з фіксованими ставками.
- D. Свопи з плаваючими ставками.

67. *Своп, передбачена сума якого рівномірно зменшується з наближенням дати закінчення угоди, - це:*

- A. Амортизуючий своп.
- B. Зростаючий своп.
- C. Ванільний своп.
- D. Форвардний своп.

68. *Своп-пункти, як правило, дорівнюють:*

- A. Спреду.
- B. Фіксингу.
- C. Форвардним пунктам.
- D. Базису.

69. *Арбітраж, що базується на коливаннях курсових співвідношень різних валют, - це:*

- A. Конверсійний арбітраж.
- B. Географічний арбітраж.
- C. Часовий арбітраж.
- D. Простий арбітраж.

70. Арбітраж, заснований на відмінності валютних курсів на різних валютних ринках, - це:

- A. Процентний арбітраж.
- B. Часовий арбітраж.
- C. Простий арбітраж.
- D. Просторовий арбітраж.

71. Арбітражна угода, яка поєднує валютну та депозитну операції з метою регулювання суб'єктами господарювання валютної структури своїх короткотермінових активів та пасивів, - це:

- A. Конверсійний арбітраж.
- B. Простий арбітраж.
- C. Процентний арбітраж.
- D. Складний арбітраж.

72. Арбітражна операція, яка здійснюється з метою отримання прибутку за рахунок послідовного багаторазового обміну валют, - це:

- A. Конверсійний арбітраж.
- B. Простий арбітраж.
- C. Складний арбітраж.
- D. Процентний арбітраж.

73. Аналіз валютного ринку і прогнозування валютного курсу на основі вивчення чинників, що впливають на валютний курс, передбачає:

- A. Фундаментальний аналіз.
- B. Технічний аналіз.
- C. Економетричний аналіз.
- D. Комплексний аналіз.

74. Дата зарахування суми валютного депозиту на кореспондентський рахунок банку – це:

- A. Дата взаєморозрахунків за депозитом.
- B. Дата валютування депозитної угоди.
- C. Дата укладання депозитної угоди.
- D. Дата закінчення депозитної угоди.

75. Номінальний рівень вільного від ризику ринкового процента визначається як сукупність:

- A. Реальної процентної ставки та інфляційної премії.
- B. Номінальної процентної ставки та інфляційної премії.
- C. Очікуваного рівня інфляції і премії за кредитний ризик.
- D. Очікуваного рівня інфляції і премії за процентний ризик.

76. Державна політика дешевих грошей призводить до:

- A. Виникнення коливань процентних ставок то в бік підвищення, то в бік зниження.
- B. Не призводить до зміни рівня процентних ставок.
- C. Зниження рівня процентних ставок.
- D. Зростання рівня процентних ставок.

77. При короткострокових депозитних угодах, як правило, використовується:

- A. Фіксована процентна ставка.

- B. Плаваюча процентна ставка.
  - C. Процентна ставка prime rate.
  - D. Процентна ставка LIBOR.
78. Середня процентна ставка залучення коштів першокласними британськими банками – це:
- A. FIBOR.
  - B. LIBID.
  - C. LIBOR.
  - D. Prime rate.
79. Середня процентна ставка, за якою найбільші британські банки кредитують першокласних позичальників, – це:
- A. LIBID.
  - B. LIBOR.
  - C. FIBOR.
  - D. Prime rate.
80. Різниця між процентними ставками по залученню та розміщенню валютних ресурсів називається:
- A. Спред.
  - B. Премія.
  - C. Базис.
  - D. Бід.

Змістовий модуль 3. Міжнародний банківський бізнес

1. Які показники відносяться до основних, що характеризують концентрацію банківського капіталу:
- A. Загальна сума ресурсів банківської системи, темпи зростання банківського капіталу.
  - B. Загальна сума ресурсів банківської системи, сума ресурсів у розрахунку на 1 банк.
  - C. Кількість банків в країні, загальна сума ресурсів банківської системи.
  - D. Кількість банків в країні, рівень централізації банківського капіталу.
2. Що з наведеного не відноситься до переваг концентрації банківського капіталу:
- A. Широкий обхват ринку.
  - B. Значна фінансово-економічна стійкість в умовах погіршення економічної кон'юнктури на внутрішньому ринку.
  - C. Більш могутнє ресурсне забезпечення.
  - D. Збільшення кількості банків в країні.
3. Основними хвилями концентрації в банківській сфері є:
- A. Початок XIX століття, кінець XIX століття, 20-і роки - початок 30-х років XX століття, 50-80-і роки XX століття.
  - B. Кінець XIX століття, середина XX століття, кінець XX століття.

- C. Кінець XIX століття, 20-і роки - початок 30-х років XX століття, 50-80-і роки XX століття, з початку 90-х років XX століття.
- D. Кінець XIX століття, 50-80-і роки XX століття, з початку 90-х років XX століття.

4. *Що з нижченаведеного відноситься до прихованих форм концентрації банків:*

- A. Збільшення банківських ресурсів при зменшенні числа банків.
- B. Поглинання дрібних банків крупнішими банками.
- C. Злиття крупних банків в найбільші банки.
- D. Перетворення одних банків, що зберігають свою юридичну самостійність, в дочірні компанії інших.

5. *За показником рівня капіталу першого рівня на 01.01.2001 року Citigroup є найбільшим міжнародним банком в:*

- A. Західній Європі.
- B. Північній Америці.
- C. Азії.
- D. Австралії.

6. *У якій країні злиття банків були проведені відповідно до програми уряду про реорганізацію і концентрацію банківської системи, яка була розроблена в умовах розширення зовнішньоекономічних зв'язків підприємств країни і розвитку інтернаціоналізації в масштабах світового господарства:*

- A. США.
- B. Великобританії.
- C. Японії.
- D. Франції.

7. *Об'єднання крупних банків на основі угоди про розподіл сфер діяльності (встановлення одноманітних процентних ставок, кредитної політики, умов виплати дивідендів тощо) називається:*

- A. Банківським картелем.
- B. Банківським синдикатом.
- C. Банківським трестом.
- D. Банківським концерном.

8. *Найбільший банк або об'єднання банків, які контролюють банківський бізнес і фінансовий ринок, отримуючи найбільш високі прибутки, називається:*

- A. Банківським картелем.
- B. Банківським концерном.
- C. Банківським трестом.
- D. Банківською монополією.

9. *Об'єднання на договірній основі декількох банків (як правило, тимчасове) з метою спільного проведення банківських операцій, які не в змозі здійснити один банк (кредитні, гарантійні, емісійні тощо) називається:*

- A. Банківським картелем.
- B. Банківським синдикатом.
- C. Банківським трестом.
- D. Банківським концерном.

10. Банківська монополія, що виникає в результаті повного злиття банків, при якому відбувається об'єднання власності на капітал цих банків і управління ними, називається:

- A. Банківським картелем.
- B. Банківським холдингом.
- C. Банківським трестом.
- D. Банківським концерном.

11. Об'єднання, до складу якого, окрім банків, входять небанківські фінансові установи (пенсійні, страхові, лізингові та інші фонди і компанії), називається:

- A. Банківським холдингом.
- B. Банківським картелем.
- C. Банківським синдикатом.
- D. Банківським трестом.

12. Що з нижченаведеного не відноситься до характеристик банківських об'єднань асоціативного типу:

- A. Великий ступінь залежності і близькі зв'язки між учасниками.
- B. Делегування окремих повноважень асоціативному об'єднанню на основі рішень, що приймаються його членами.
- C. Добровільний характер об'єднання, створеного на основі спільних інтересів.
- D. Демократичний характер управління.

13. Які показники дозволяють визначити залежність банку від міжнародних операцій:

- A. Загальна сума ресурсів банківської системи, сума ресурсів з розрахунку на один банк.
- B. Частка активів і пасивів, пов'язаних з міжнародною діяльністю банків, загальна сума ресурсів банківської системи.
- C. Кількість банків в країні, рівень централізації банківського капіталу.
- D. Частка активів і пасивів, пов'язаних з міжнародною діяльністю банків; частка прибутків, що отримуються банками від міжнародної діяльності.

14. Наявність розгалуженої зарубіжної інституційної мережі, за допомогою якої здійснюється перерозподіл капіталу, є характеристикою:

- A. Транснаціонального банку.
- B. Банківського концерну.
- C. Банківського синдикату.
- D. Банківського тресту.

15. Найбільші банки, в яких міжнародною є не тільки діяльність, але і склад капіталу і система управління називаються:

- A. Транснаціональними банками.
- B. Міжнаціональними банками.
- C. Банківськими холдингами.
- D. Банківськими трестами.

16. Що з нижченаведеного не відноситься до основних елементів сучасного зарубіжного апарату транснаціонального банку:

- A. Представництва.

- В. Банківські клуби.
- С. Банківські відділення.
- Д. Дочірні банки, філіали.

17. Використання банком кореспондентських зв'язків з банками інших країн доцільно, якщо:

- А. Банк здійснює збір інформації про зарубіжний ринок і потенційних клієнтів банку.
- В. Банк безпосередньо комерційною діяльністю не займається, а проводить рекламні компанії, збір інформації тощо.
- С. Банк здійснює з господарюючими суб'єктами іншої країни (фірмами, підприємствами, банками тощо) лише окремі, розрізнені операції.
- Д. Банк здійснює з господарюючими суб'єктами іншої країни (фірмами, підприємствами, банками тощо) постійні міжнародні операції.

18. Поточний рахунок, відкритий в комерційному банку на ім'я банка-кореспондента, називається:

- А. Ностро.
- В. Лоро.
- С. Акредитив.
- Д. Вексель.

19. Поточний рахунок, відкритий на ім'я комерційного банку в банку-кореспондентів, називається:

- А. Ностро.
- В. Лоро.
- С. Акредитив.
- Д. Вексель.

20. Форма присутності ТНБ на зарубіжному ринку, що не має самостійного правового статусу, діє під керівництвом материнської компанії і істотно обмежена у виконуваних функціях, називається:

- А. Представництвом.
- В. Банківським відділенням (філіалом).
- С. Філіальним банком.
- Д. Агентством.

21. Як називається зарубіжний філіал ТНБ, якщо материнська компанія володіє частиною акцій без права фінансового контролю:

- А. Агентство.
- В. Асоційований філіал.
- С. Філіал, що повністю належить головній компанії.
- Д. Контрольований філіал.

22. Чим визначається вибір форми зарубіжного апарату ТНБ:

- А. Можливостями самої материнської компанії.
- В. Рівнем конкуренції між банками на зарубіжних ринках.
- С. Особливостями національного законодавства, регулюючого банківський бізнес.
- Д. Всіма вказаними чинниками.

23. Диверсифікація діяльності ТНБ - це результат:

- A. Жорсткої конкуренції на світовому фінансовому ринку.
- B. Високого рівня розвитку розвинених країн в світовій економіці.
- C. Економічного підйому країн, що розвиваються, в світовій економіці.
- D. Внутрішньої політики, ТНБ, що проводиться.

24. *Операції, за допомогою яких банки формують свої ресурси за рахунок залучення на зберігання коштів на рахунках, отримання кредитів банком, збільшення власного капіталу банку тощо, називаються:*

- A. Активними.
- B. Інвестиційними.
- C. Пасивними.
- D. Комісійно-посередницькими.

25. *Створення материнським банком філіальної мережі (відділень, представництв тощо), що дозволяє розширити ринки збуту банківських послуг, що надаються, мінімізувати банківські ризики, підвищити ефективність управління фінансовими потоками, розширити джерела доходу тощо, відноситься до:*

- A. Диверсифікації операційної діяльності.
- B. Диверсифікації в регіональному напрямі.
- C. Диверсифікації активних операцій.
- D. Диверсифікації пасивних операцій.

26. *Банки, що надають повний комплекс банківських послуг і операцій, називаються:*

- A. Універсальні банки.
- B. Інвестиційні банки.
- C. Спеціалізовані банки.
- D. Депозитні банки.

27. *Що з перерахованого не відноситься до причин обслуговування ТНК з боку ТНБ:*

- A. Диверсифікація діяльності ТНК вимагає відповідного банківського обслуговування, а ТНБ є універсальними банківськими компаніями.
- B. Розширення діяльності ринків збуту ТНК вимагає більшого фінансування, зокрема, кредитування з боку ТНБ.
- C. ТНБ мають широку закордонну філіальну мережу, тоді як ТНК не завжди мають в своєму розпорядженні подібні зв'язки.
- D. ТНК забезпечують велику частину світового переміщення товарів, чинників виробництва.

28. *ТНК прагнуть обмежити пряму участь ТНБ в своїй діяльності за рахунок:*

- A. Обмеження співпраці з ТНБ.
- B. Створення власних банків.
- C. Зменшення числа банків-партнерів в міжнародному бізнесі ТНК.
- D. Розширення зарубіжних відділень ТНК.

29. *Участь транснаціональних банків в закордонній виробничій діяльності може здійснюватися в прямій формі, яка включає:*

- A. Поглинання існуючих і створення нових промислових компаній.
- B. Проведення трастових операцій.

- C. Участь в спеціалізованих міжнародних організаціях інвестиційного характеру, метою яких є сприяння колективному впровадженню банківських і промислових компаній в економіку інших країн.
- D. Утворення спеціалізованих компаній, за допомогою яких забезпечується проникнення в діяльність ТНК.

30. *Що з не входить у фінансово-економічний блок транснаціональної ФПГ:*

- A. Транснаціональні банки.
- B. Транснаціональні корпорації.
- C. Страхові фонди і компанії.
- D. Інвестиційні фонди і компанії.

31. *При реалізації великого проекту (наприклад, поглинання існуючої місцевої компанії) який канал переміщення коштів в рамках системи міжнародного управління готівкою вибере фінансово-економічний блок ФПГ:*

- A. Прямий переказ капіталу.
- B. Плата за послуги (управлінські тощо).
- C. Трансфертні ціни по внутрішньофірмовій торгівлі.
- D. Внутрішньофірмові кредити.

32. *Що з нижченаведеного відноситься до основних функцій індустріально-промислового блоку ФПГ:*

- A. Розробка інвестиційної політики ФПГ.
- B. Забезпечення кількісного і якісного зростання натуральних виробничих показників.
- C. Мобілізація фінансових ресурсів ФПГ, зокрема за рахунок розгалуженої системи закордонних підприємств і філіалів.
- D. Забезпечення економічної безпеки ФПГ.

33. *Який з приведених механізмів найчастіше використовується в сучасній практиці координації діяльності учасників ФПГ:*

- A. Довірче управління головною компанією акціями учасників групи.
- B. Взаємне володіння акціями учасників ФПГ.
- C. Сумісне відкриття акціонерної компанії.
- D. Холдингова компанія.

34. *Холдингова будова, при якій кожен учасник ФПГ є і об'єктом, і суб'єктом управління, і не володіє контрольним пакетом акцій решти учасників, - це механізм:*

- A. Взаємного володіння акціями учасників ФПГ.
- B. Довірчого управління акціями.
- C. Сумісного відкриття акціонерної компанії.
- D. Горизонтально комбінована ФПГ.

35. *Об'єднання підприємств, що знаходяться під єдиним контролем і розташовуються одночасно в декількох секторах економіки із замкнутим технологічним циклом, характеризує:*

- A. Горизонтально комбіновані ФПГ.
- B. Вертикально комбіновані ФПГ.
- C. ФПГ конгломеративного типу.
- D. Довгострокові фінансові зв'язки.

36. Об'єднання, зорієнтовані на максимізацію прибутку за рахунок об'єднання різнопрофільних організацій, що знаходяться під єдиним фінансовим контролем, основними сферами інтересів яких є інновації і передові наукоємні галузі, - це:

- A. Горизонтально комбіновані ФПГ.
- B. Вертикально комбіновані ФПГ.
- C. ФПГ конгломеративного типу.
- D. Взаємне володіння акціями.

9. КОНТРОЛЬНІ (ЕКЗАМЕНАЦІЙНІ) ПИТАННЯ ДО КУРСУ

1. Сутність та структура платіжного балансу.
2. Складання платіжного балансу за методикою МВФ.
3. Визначення та регулювання сальдо платіжного балансу.
4. Умови виникнення та види зовнішнього боргу.
5. Показники зовнішнього боргу.
6. Боргова криза. Дефолт.
7. Засоби управління зовнішнім боргом.
8. Механізми реструктуризації боргу.
9. Лондонський та Паризький клуби кредиторів.
10. Необхідність та рівні регулювання міжнародних фінансових відносин.
11. Роль МВФ у регулюванні міжнародних фінансів.
12. Напрямки діяльності Світового банку.
13. Валютна політика та валютне регулювання.
14. Інструменти валютної політики.
15. Валютні операції, їх призначення і класифікація.
16. Інформаційне забезпечення операцій на валютному ринку України.
17. Сутність, цілі та види конверсійних операцій.
18. Особливості поточних операцій. Дата укладання і валютування поточних операцій.
19. Котирування валют. Курси продавця і покупця.
20. Крос-курси та їх розрахунок.
21. Управління валютною позицією.
22. Практика укладання угод на ринку поточних операцій. Поняття неттингу.
23. Види ордерів, що застосовуються на ринку поточних валютних операцій.
24. Сутність та цілі форвардних операцій. Валютування форвардних контрактів.
25. Форвардний курс.
26. Види форвардних контрактів.
27. Закриття та продовження форвардного контракту.
28. Поняття фінансових ф'ючерсів та визначальні риси ф'ючерсних ринків. Суб'єкти ф'ючерсних ринків.
29. Ф'ючерсна ціна та особливості її формування.
30. Механізм біржової торгівлі ф'ючерсами.
31. Види маржі при укладанні ф'ючерсної угоди. Гарантійний фонд.
32. Порівняльна характеристика ф'ючерсів і форвардів.
33. Поняття опціонних контрактів, їх види, сторони та ціна виконання.
34. Організація торгівлі опціонами та система маржі. Розрахунок прибутку опціону.
35. Опціонні стратегії.
36. Поняття та класифікація валютних операцій своп.
37. Практика укладання та використання угод своп.
38. Поняття спекулятивних операцій. Характеристика світового ринку спекулятивних валютних операцій.

39. Вплив спекулянтів на функціонування валютного ринку. Особливості діяльності арбітражера.
40. Валютний арбітраж та його види.
41. Поняття та класифікація операцій із залучення та розміщення валютних ресурсів.
42. Міжбанківський ринок депозитних операцій в іноземній валюті.
43. Валютування депозитних угод.
44. Процентні ставки на ринку міжбанківських депозитів в іноземній валюті.
45. Котирування процентних ставок за депозитами.
46. Поняття та види депозитної позиції.
47. Неторгові валютні операції, їх призначення і класифікація.
48. Сутність понять «євроринок» та «євровалюта». Передумови появи ринку євровалют.
49. Етапи розвитку та особливості функціонування євrorинку.
50. Переваги та недоліки ринку євровалют.
51. Інструменти євrorинку: єврооблігації, євро акції, євровекселя, євроноти.
52. Проблеми регулювання міжнародної банківської діяльності.
53. Особливості розвитку банківського бізнесу в умовах ринкового господарства.
54. Концентрація і централізація банківського капіталу.
55. Виникнення банківських монополій. Форми банківських монополій.
56. Транснаціональні банки, суть і функції.
57. Порівняльна характеристика ТНБ і МНБ.
58. Диверсифікація функцій міжнародного банківського бізнесу.
59. Транснаціональна виробнича діяльність ТНБ.
60. Транснаціональна банківська діяльність ТНК.
61. Офшорні центри, зони вільної банківської діяльності, їх характеристика і задачі.

10. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Базова

Змістовий модуль 1. Міжнародні валютно-фінансові відносини в умовах глобалізації: проблеми функціонування та система регулювання

1. Боринець С.Я. Міжнародні валютно-фінансові відносини: [Підручник] / С.Я. Боринець. – 2-ге вид., перероб. й доп. – К.: Т-во “Знання”, 1999. – 305 с.
2. Боринець С.Я. Міжнародні фінанси: [Підручник] / С.Я. Боринець. – К.: Знання-Прес, 2002. – 311 с.
3. Булатова О.В. Міжнародні фінанси: [Навчальний посібник] / О.В. Булатова, Т.В. Марена. – Маріуполь: МДУ, 2013. – 504 с.
4. Козак Ю.Г. Міжнародні фінанси: [Навчальний посібник], видання 3-тє, перероб. та доп. / Ю.Г. Козак, Н.С. Логвінова, В.В. Ковалевський. – Київ: Центр учбової літератури, 2007. – 640 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/233/1/%D0%9C%D1%96%D0%B6%D0%BD%D0%B0%D1%80%D0%BE%D0%B4%D0%BD%D1%96%20%D1%84%D1%96%D0%BD%D0%B0%D0%BD%D1%81%D0%B8.pdf>.
5. Марена Т.В. Формування валютної політики країн світу в сучасних умовах: [Монографія] / Т.В. Марена. – Донецьк: Вид-во «Вебер», 2009. – 198 с.
6. Михайлів З.В. Міжнародні кредитно-розрахункові відносини: [Навч. посібник] / [З.В. Михайлів, З.П. Галатяк, Н.І. Горбаль]. – Львів: Видавництво Національного університету „Львівська політехніка”, 2004. – 244 с.
7. Міжнародні валютно-кредитні відносини: [Підручник] / [За ред. А.С. Філіпенка]. – К.: Либідь, 1997. – 208 с.
8. Міжнародні фінанси: [навч. посіб.], 5-те вид. перероб. та доп. / за ред. Козака Ю. Г. – Київ – Катовіце: Центр учбової літератури, 2014. – 348 с.
9. Трансформація світового ринку капіталу в умовах транснаціоналізації: [Монографія] / [Макогон Ю.В., Орехова Т.В., Лисенко К.В., Голубов М.І. / наук. ред. Макогон Ю.В.]. – Донецьк: ДонНУ, 2006. – 248 с.
10. Шемет Т.С. Міжнародні фінанси: [Підручник] / [За заг. ред. А.А. Мазаракі]. – К.: КНТЕУ, 2000. – 336 с.

Змістовий модуль 2. Валютні операції. Ринок євровалют.

1. Вірван Л.А. Міжнародні платіжні системи / Л.А. Вірван // Фінанси України. – 2000. - №5. – С. 60-68.
2. Загородній А.Г. Гроші. Валюта. Валютні цінності: [Терм. словник] / А.Г. Загородній, Г.Л. Вознюк. – Л.: БаК, 2000. – 184 с.
3. Марена Т.В. Валютні операції: [Конспект лекцій] / Т.В. Марена. - Маріуполь: МДУ, 2012. – 144 с.

4. Михайлів З.В. Міжнародні кредитно-розрахункові відносини: [Навч. посібник] / З.В. Михайлів, З.П. Галатяк, Н.І. Горбаль. – Львів: Видавництво Національного університету „Львівська політехніка”, 2004. – 244 с.
5. Міжнародні валютно-кредитні відносини: [Підручник] / [За ред. А.С. Філіпенка]. – К.: Либідь, 1997. – 208 с.
6. Міжнародні розрахунки та валютні операції: [Навч. посібник] / О.І. Береславська, О.М. Наконечний, М.Г. Пясецька та ін.; [За заг. ред. М.І. Савлука]. – К.: КНЕУ, 2002. – 392 с.
7. Петрашко Л.П. Валютні операції: [Навч. посібник] / Л.П. Петрашко. – К.: КНЕУ, 2001. – 204 с.
8. Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті. Закон України № 187/94-10ВР від 23 вересня 1994 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=185%2F94%E2%FO.html>.
9. Про систему валютного регулювання та валютного контролю. Декрет Кабінету Міністрів України №15-93 від 12.02.1993 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=15-93.html>.
10. Про скасування обов'язкового продажу надходжень в іноземній валюті на користь експортерів. Постанова правління Національного банку України №101 від 31 березня 2005 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0359-05.html>.
11. Руденко Л.В. Міжнародні кредитно-розрахункові та валютні операції: [Підручник] / Л.В. Руденко. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 632 с.

Змістовий модуль 3. Міжнародний банківський бізнес

1. Віднійчук-Вірван Л.А. Міжнародний банківський бізнес: базові категорії, поняття, терміни: [Навчальний посібник] / Л.А. Віднійчук-Вірван. – Львів: Магнолія, 2007. – 312 с.
2. Макогон Ю. Международный банковский бизнес / Ю.Макогон, Е.Булатова.– К.: Атика, 2003.–208 с.
3. Могутин В.Б. Банки и международный капиталистический бизнес / В.Б.Могутин. – М.: Международные отношения, 1981. – 256 с.
4. Момот О.М. Інтегровані банківські послуги та конкурентоспроможність банківської системи: [Монографія] / О.М. Момот, І.Г. Брітченко. – Полтава: РВВ ПУСКУ, 2008. – 315 с.
5. Орехова Т.В. Транснаціоналізація економічних систем в умовах глобалізації: [Монографія] / Т.В.Орехова. – Донецьк: ДонНУ, 2007. – 394 с.
6. Рогач О.І. Транснаціональні корпорації в світовій економіці: [Монографія] / О.І.Рогач. – К.: ВПЦ „Київський університет”, 2005. – 176 с.
7. Трансформація світового ринку капіталу в умовах транснаціоналізації: [Монографія] / [Макогон Ю.В., Орехова Т.В., Лисенко К.В., Голубов М.І. / наук. ред. Макогон Ю.В.]. – Донецьк: ДонНУ, 2006. – 248 с.

Допоміжна

Змістовий модуль 1. Міжнародні валютно-фінансові відносини в умовах глобалізації: проблеми функціонування та система регулювання.

1. Белінська Я. Валютний механізм і принципи його структурування / Я. Белінська // *Економіка України*. – 2006. - №5. – С. 19-27.
2. Вахненко Т. Концептуальні засади управління зовнішнім національним боргом України / Т. Вахненко // *Економіка України*. – 2007. - №1. – С. 14-24.
3. Вербицька Г. Проблеми міжнародної заборгованості на глобальних фінансових ринках / Г. Вербицька // *Вісник Тернопільського національного економічного університету*. – 2008. - №3. – С. 77-84.
4. Дудченко В. Зовнішній державний борг: особливості вимірювання та економічні наслідки / В. Дудченко // *Економічний аналіз*. – 2010. – Випуск 7. – С. 68-71.
5. Загородній А.Г. Фінансово-економічний словник / А.Г. Загородній, Г.Л. Вознюк. – К.: Знання, 2007. – 1072 с.
6. Зражевська Н.В. Механізм реструктуризації зовнішнього державного боргу / Н.В. Зражевська // *Фінанси України*. – 2005. - №9. – С. 47-55.
7. Лютий І.О. Валютна політика та перспективи входження України в міжнародне економічне співтовариство / І.О. Лютий. – К.: Курс, 2000. – 58 с.
8. Мелих О. Валютно-курсова політика та її вплив на фінансову безпеку держави / О. Мелих // *Вісник Національного банку України*. – 2008. - №8. – С. 50-55.
9. Рязанова Н.С. Сучасні тенденції зовнішньої заборгованості / Н.С. Рязанова // *Фінанси України*. – 2005. - №7. – С.26-38.

Змістовий модуль 2. Валютні операції. Ринок євровалют.

1. Белінська Я.В. Валютний курс та інфляція у трансформаційній економіці. [Монографія] / Я.В. Белінська. – К.: Інститут економіки НАН України, 2002. – 183 с.
2. Белінська Я.В. Практичні аспекти управління валютними ризиками / Я.В. Белінська // *Актуальні проблеми економіки*. – 2002. - № 11. – С. 17-25.
3. Береславська О. Актуальні проблеми курсової політики України / О. Береславська // *Вісник Національного банку України*. – 2010. - №2. – С. 16-20.
4. Береславська О. Тенденції на міжнародних ринках та їх вплив на валютний ринок України / О. Береславська // *Вісник НБУ*. –2003. - №7. – С. 38-41.
5. Бландінєр Ж.-П. Валютний курс: його місце і роль у перехідній економіці / Ж.-П. Бландінєр // *Фінанси України*. – 2000. - №8. – С. 107-114.
6. Боринець С.Я. Міжнародні валютно-фінансові відносини: [Підручник] / С.Я. Боринець. – 2-ге вид., перероб. й доп. – К.: Т-во “Знання”, 1999. – 305 с.

7. Боринець С.Я. Міжнародні фінанси: [Підручник] / С.Я. Боринець. – К.: Знання-Прес, 2002. – 311 с.
8. Боршикевич О. Світовий валютний ринок: стан та динаміка / О. Боршикевич // Вісник НБУ. – 2011. - №3. – С. 25-29.
9. Бутук О. Валютний контроль і конвертованість валют / О. Бутук // Банківська справа. – 2005. - № 1. – С. 45-53.
10. Валютные операции. – Х.: Налоги и бухгалтерский учет. ООО «НПП Фактор» 2002. – 162 с.
11. Васенко В.К. Валютне регулювання: [Навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів] / В.К. Васенко. – Суми: Довкілля, 2003. – 210 с.
12. Васюренко О.В. Механизм осуществления банковских операций с иностранной валютой / О.В. Васюренко. – Х.: Гриф, 1997. – 176 с.
13. Журавка Ф.О. Прогнозування валютного курсу як один з інструментів хеджування валютного ризику / Ф.О. Журавка, І.С. Русаненко // Фінанси України. – 2000. - №9. – С. 49-57.
14. Кабанець О.І. Валютне регулювання та контроль в Україні / О.І. Кабанець, В.Д. Кольга. – К., 2000. – 222 с.
15. Кораблін С. Валютний курс гривні: деякі ефекти та обмеження / С. Кораблін // Економіка України. – 2010. - №4. – С. 76-87.
16. Кравець В. Деякі аспекти діяльності міжнародних платіжних систем в Україні / В. Кравець, О. Махаєва // Вісник НБУ. – 2007. - № 5. – С. 23-27.
17. Кулицький С. Світова ієрархія валют і перспективи її трансформації / С. Кулицький // Вісник НБУ. – 2001. - №10. – С. 49-53.
18. Макогон Ю.В. Международный банковский бизнес: [Учебное пособие] / Ю.В. Макогон, Е.В. Булатова. – К.: Атика, 2003. – 208 с.
19. Марена Т.В. Організаційний механізм функціонування валютних ринків в різних типах соціально-економічних систем / Т.В. Марена // Формування ринкової економіки в Україні: Науковий збірник. – Львів, 2004. – Спецвипуск 13. – С. 428-434.
20. Марена Т.В. Тенденції розвитку світового валютного ринку / Т.В. Марена // Вісник Київського національного торговельно-економічного університету. – 2007. – № 3. - С. 45-52.
21. Науменкова С.В. Валютне регулювання: [Навч. посібник для студентів] / С.В. Науменкова, Ф.О. Журавка, В.І. Міщенко. – Суми: Українська академія банківської справи, 1997. – 92 с.
22. Недогібченко І. Розвиток вітчизняного строкового ринку як інструменту хеджування ризиків в умовах гнучкого режиму курсоутворення / І. Недогібченко // Банківська справа. – 2010. - №6. – С. 85-92.
23. Патица Н.І. Валютні операції: [Навч. посіб.] / Н.І. Патица. – К.: Вид-во ун-ту «Україна», 2008. - 188 с.
24. Руденко Л.В. Розрахункові та кредитні операції у зовнішньоекономічній діяльності підприємства: [Підручник] / Л.В. Руденко. – К.: Лібра, 2002. – 304 с.

25. Рябініна Л. Загальна відкрита валютна позиція банку, її сутність, необхідність і функції НБУ щодо її визначення та використання / Л. Рябініна // Економіка України. – 2010. - №10. – С. 44-53.
26. Салыч Г.Г. Опционные, фьючерсные и форвардные контракты. Сверхприбыльные инвестиции - Инвестиционные стратегии / Г.Г. Салыч. - Выпуск 1'94. – М., 1994.
27. Сафонов В. Валютный дилинг / В. Сафонов. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://bankknig.com/knigi/85359-v.safonov.valjutnyjj-diling.html>.
28. Філіпенко А.С. Прогнозування валютних курсів / А.С. Філіпенко // Фінанси України. - 1996. - №5. - С. 57-61.
29. Холодна Ю.Є. Валютне регулювання: конспект лекцій / Ю.Є. Холодна. – Х.: ХНЕУ, 2005. – 11 с.
30. Шаповалов Є. Перспективи входження фінансового ринку України у світову систему торгівлі деривативами / Є. Шаповалов // Вісник НБУ. – 2001. - №4. – С. 58.
31. Шемет Т.С. Міжнародні фінанси / [За заг. Ред. А.А. Мазаракі]. – К.: КНЕУ, 2000. – 336 с.
32. Юровской Б. Валютные операции: энциклопедия бухгалтера и экономиста / Б. Юровской. – Х., 2002. – 324 с.
33. Ющенко В.А. Валютне регулювання: [Навч. посібник] / В.А. Ющенко, В.І. Міщенко. – К.: Знання, 1999. – 358 с.
34. Ющенко В.А. Управління валютними ризиками: [Навч. посібник] / В.А. Ющенко, В.І. Міщенко. – К.: Товариство “Знання”, КОО, 1998. – 444 с.

Змістовий модуль 3. Міжнародний банківський бізнес

1. Бадзим О.С. Процеси транскордонного злиття та поглинання у фінансовому секторі України / О.С. Бадзим, Ю.Ю.Кривошопка // Актуальні проблеми економіки. – 2008. – №9 (87). – С. 155-159.
2. Банківське право: українське та європейське / [за ред. П.Біленчука]. – К.: Атіка, 1999. – 400 с.
3. Батрименко В.В. Світова фінансова криза та ризики експансії транснаціонального банківського капіталу в умовах євроінтеграції / В.В. Батрименко // Вісник Донецького національного університету, Серія В: Економіка і право. – 2009. – Т.1. – С. 463-469.
4. Брегеда О.А. Тенденції розвитку світової та вітчизняної банківських систем / О.А. Брегеда, С.М. Савлук // Фінанси України. – 2010. - №4. – С. 27-34.
5. Брегеда О. Розвиток вимог Базельського комітету щодо міжнародних стандартів банківської діяльності / О. Брегеда, С. Савлук // Вісник НБУ. – 2010. - №12. – С. 3-7.
6. Бударина Н.А. Развитие международной деятельности банков в условиях глобализации // Н.А. Бударина, С.А. Исютин // Проблемы развития внешнеэкономических связей и привлечения иностранных инвестиций: региональный аспект. Сборник научных трудов. – Донецк: ДонНУ. – 2008. – С. 1044-1051.

7. Булатова Е.В. Влияние глобализации финансов на развитие международного банковского бизнеса / Е.В. Булатова // Глобалізація як джерело конкуренції, конфліктів та можливостей: 75 наук. матеріалів V міжнародної конференції молодих вчених. – Миколаїв – Очаків: у 2 т. – Т.1. – Миколаїв: Вид-во МДГУ ім. П.Могили, 2003. – С.18-23.
8. Булатова Е.В. Диверсификация функций международного банковского бизнеса / Е.В. Булатова // Матеріали IV підсумкової (2001р.) науково-практичної конференції викладачів МГІ: Збірник наукових праць. – Мариуполь: МГІ, 2002. - С. 19-20.
9. Булатова Е.В. Организационные основы развития свободных банковских зон / Е.В. Булатова // Вісник Донецького національного університету. Серія В. Економіка і право. - Донецьк: ДонНУ. – 2003.- №1.- С. 34-38.
10. Булатова Е.В. Развитие процесса глобализации на примере финансовых ресурсов мировой экономики / Е.В. Булатова // Проблемы развития внешнеэкономических связей и привлечения иностранных инвестиций: региональный аспект. Сборник научных трудов. – Донецк: ДонНУ, 2005. – С.1057-1062.
11. Булатова Е.В. Современные тенденции международной концентрации и централизации банковского капитала / Е.В. Булатова, Т.В. Марена // Вісник Тернопільської академії народного господарства. Науковий журнал. – Випуск 5-2. – 2005. - С. 76-82.
12. Булатова Е.В. Участие международных банков в переливе финансовых ресурсов / Е.В. Булатова // Менеджер. Вісник ДДАУ. - 2002. - №2. - С.63-68.
13. Бутенко О. Роль іноземних банків у формуванні інноваційних національних банківських систем / О. Бутенко // Банківська справа. – 2008. - №1. – С. 83-90.
14. Видякин М. Международные коммерческие банки под влиянием кризиса / М. Видякин // Финансовый директор. – 2008. – №2 (66). – С. 65-67.
15. Глобализация и национальные финансовые системы / Под ред. Дж.А.Хансона, П.Хонохана, Дж.Маджнони. Пер. с англ. – М.: Издательство «Весь Мир», 2005. – 320 с.
16. Гриценко Р. Особливості нагляду за філіями іноземних банків у США / Р. Гриценко // Вісник НБУ. – 2008. - №12. – С. 12-14.
17. Дехтяр Н. Виробничо-фінансові формування: поняття, класифікація, основні види та їх характеристика / Н. Дехтяр // Банківська справа. – 2000. - № 1. – С. 28-36.
18. Дмитрієва В.С. Вплив експансії ТНБ на розгортання світової фінансової кризи / В.С. Дмитрієва // Зовнішня торгівля: право та економіка. – 2010. - №2. – С. 75-80.
19. Зарицька І.А. Особливості функціонування банківського капіталу в глобальному економічному просторі / І.А. Зарицька // Актуальні проблеми економіки. – 2009. - №2 (92). – С. 129-142.
20. Захарченко В. Промышленно-финансовые группы – форма объединения капитала / В. Захарченко, Т. Кузьмина // Фондовый рынок. – 2001. - №11. – С. 12-17.

21. Кириченко М. Інтернаціоналізація банківської діяльності: досвід країн Центрально-Східної Європи і перспективи для України / М. Кириченко / Вісник НБУ. – 2006. - №8. – С. 25-28.
22. Кочергіна Н. Міжнародні злиття та поглинання банків як прояв глобалізації фінансових ринків / Н. Кочергіна, Б. Степаненко // Вісник Київського національного університету імені Т. Шевченка / Економіка. – 2006. - №88. – С. 54-57.
23. Лапішко М.Л. Вплив глобалізаційних процесів на функціонування банків в умовах фінансової кризи / М.Л. Лапішко, І.Б. Філонова // Регіональна економіка. – 2011. - №1. – С. 64-71.
24. Левченко Д.О. Транснаціоналізація банківського капіталу в сучасних умовах фінансової глобалізації / Д.О. Левченко // Проблеми розвитку внешнеекономічних зв'язей і привлечення іноземних інвестицій: регіональний аспект. Збірник наукових праць. – Донецьк: ДонНУ. – 2008. – С. 1223-1226.
25. Лютий І. Особливості глобального економічного середовища діяльності банків / І. Лютий, О. Юрчук // Вісник НБУ. – 2008. - №4. – С. 46-51.
26. Матвиенко П. Капіталізація як дійсний інструмент підвищення надійності банківської системи України / П. Матвиенко // Економіка України. – 2008. - №1. – С. 42-52.
27. Міжнародні валютно-кредитні відносини / [за ред. А. Філіпенка]. – К.: Либідь, 1997. – 208 с.
28. Міщенко В. Базель III: нові підходи до регулювання банківського сектору / В. Міщенко, А. Незнамова // Вісник НБУ. – 2011. – 31. – С. 4-9.
29. Намонюк В.Є. Особливості сучасного етапу міжнародної банківської консолідації / В.Є. Намонюк // Формування ринкових відносин в Україні. – 2008. - №4 (83). – С. 18-21.
30. Науменкова С. Проблеми підтримки фінансового сектору в умовах світової кризи / С. Науменкова // Вісник НБУ. – 2009. - №6. – С. 12-18.
31. Основы банковского дела / [под. ред Мороза А.] - К.: Либра, 1994. – 330 с.
32. Партин Г.О. Глобалізація банківської діяльності: основні причини та наслідки / Г.О. Партин, О.С. Гирик // Регіональна економіка. – 2007. - №3. – С. 145-149.
33. Петров А.О. Причини и последствия влияния мирового финансового кризиса на развитие европейского банковского бизнеса / А.О. Петров // Економічний простір: Збірник наукових праць. – Дніпропетровськ: ПДАБА, 2009. - №24. – С. 5-15.
34. Петров А.О. Развитие национального сектора банковских услуг в контексте глобализации международного бизнеса / А.О. Петров // Проблеми розвитку внешнеекономічних зв'язей і привлечення іноземних інвестицій: регіональний аспект. Збірник наукових праць. – Донецьк: ДонНУ. – 2008. – С. 877-882.
35. Петров А.О. Розвиток міжнародного банківського бізнесу в умовах глобалізації / А.О. Петров // Проблеми розвитку внешнеекономічних

- связей и привлечения иностранных инвестиций: региональный аспект. Сборник научных трудов. – Донецк: ДонНУ. – 2009. – Т.2. – С. 896-900.
36. Петров А.О. Розвиток міжнародного банківського бізнесу в Центральній та Східній Європі / А.О. Петров // Проблемы и перспективы развития сотрудничества между странами Юго-Восточной Европы в рамках ЧЭС и ГУАМ: Сборник научных трудов. – Севастополь-Донецк: ДонНУ, 2009. – С. 773-779.
37. Реверчук С.К. Влада. Банки. Бізнес: політекономія взаємодії і розвитку / [С.К. Реверчук, О.М. Ковалюк, Л.М. Стрельбицька, М.І. Крупка]. – К.: Атіка, 2002. – 320 с.
38. Розинский И. Иностранные банки в банковских системах Канады, Австралии и Новой Зеландии / И. Розинский // Мировая экономика и международные отношения. – 2008. - №7. – С. 92-96.
39. Селихов Е.И. Международные банки и банковские группировки / Е.И. Селихов. – М.: Мысль, 1973. – 287 с.
40. Стародубцева Е.Б. Развитие банковской системы в условиях глобализации экономики / Е.Б. Стародубцева // Финансы и кредит. – 2008. - №39 (327). – С. 19-21.
41. Степаненко Б. Інтернаціоналізація банківського сектору України: ціна й методи злиття та поглинань / Б. Степаненко // Економіст. – 2010. - №1. – С.12-16.
42. Сухов М.И. Консолидация капиталов в банковском секторе / М.И. Сухов // Деньги и кредит. – 2009. - №7. – С. 28-31.
43. Ткаченко В.М. Стратегії транснаціональних банківських структур на ринку Європи / В.М. Ткаченко // Проблемы и перспективы развития сотрудничества между странами Юго-Восточной Европы в рамках ЧЭС и ГУАМ: Сборник научных трудов. – Севастополь-Донецк: ДонНУ, 2009. – С. 342-348.
44. Уманців Г. Фінансово-промислові групи у структурі сучасної економіки / Г. Уманців, Ю. Уманців // Підприємництво, господарство і право.– 2001. - №5. – С. 16-22.
45. Уманців Ю.М. Офшорне підприємництво у сучасній економіці: [Монографія] / Ю.М. Уманців, Ю.А. Швед. – К.: Атіка, 2004. – 320 с.
46. Хаджинов І.В. Світовий досвід транснаціоналізації банківського капіталу / І.В. Хаджинов, І.М. Месечко // Проблемы развития внешнеэкономических связей и привлечения иностранных инвестиций: региональный аспект. Сборник научных трудов. – Донецк: ДонНУ. – 2009. – С. 737-743.
47. Хмыз О.В. Трансграничная экспансия банков на развивающиеся рынки / О.В. Хмыз // Банковское дело. – 2007. - №9. – С. 34-39.
48. Чуб О. Банківські кризи у глобальному середовищі / О. Чуб // Банківська справа. – 2011. - №1. – С. 89-94.
49. Школьник І.О. Вплив міжнародних фінансових конгломератів на розвиток фінансового ринку України / І.О. Школьник, В.М. Кремень // Фінанси України. – 2009. - №9. – С. 34-42.

50. Яремчук І.Г. Інтернаціоналізація світового фінансового ринку: Монографія / І.Г. Яремчук, О.В. Булатова, Т.В. Марена. - Маріуполь: МДГУ, 2010. – 124 с.

Інформаційні ресурси

1. <http://www.bank.gov.ua> – офіційний сайт Національного банку України
2. <http://www.banking.hsbc.co.uk> – сайт HSBC Bank
3. <http://www.barclays.com> – сайт Barclays Bank
4. <http://www.bis.org> – офіційний сайт Банку міжнародних розрахунків
5. <http://www.bloomberg.com> – сайт компанії Bloomberg
6. <http://www.bnpparibas.com> – сайт BNP Paribas
7. <http://www.chase.com> – сайт Chase Manhattan Corporation
8. <http://www.citigroup.com> – сайт Citigroup
9. <http://www.commerzbank.com> – сайт Commerzbank
10. <http://www.dresdner-bank.com> – сайт Dresdner Bank
11. <http://www.ebrd.org>. – офіційний сайт Європейського банку реконструкції та розвитку
12. <http://www.eib.org> – офіційний сайт Європейського інвестиційного банку
13. <http://www.forbes.com>.
14. <http://www.imf.org> – офіційний сайт Міжнародного валютного фонду
15. <http://www.ingbank.com> – сайт ING Bank International
16. <http://www.minfin.gov.ua> – офіційний сайт Міністерства фінансів України
17. <http://www.reuters.com> – сайт Міжнародного агентства Reuters
18. <http://www.socgen.com> – сайт Societe Generale
19. <http://www.thebanker.com>.
20. <http://www.ukrstat.gov.ua> – офіційний сайт Державної служби статистики України
21. <http://www.worldbank.org> – офіційний сайт Світового банку